

Sappig

Stadsarchief Poperinge

COLOFON

Bestuursleden van De Vrienden van het Poperings Archief vzw en redactie zijn:

Algemeen:	vpa_sappig@hotmail.com vpa.skynetblog.be
Ere-voorzitter:	Schoonaert Germain (†)
Voorzitter:	Desegher Paul Johan, Vlamertingseweg 8, 8970 Poperinge (Reningelst) paul.johan.desegher@telenet.be
Penningmeester:	Samyn Martin, Galgestraat 17, 8978 Poperinge (Abele) martin.samyn@telenet.be
Secretaris:	Ollevier Kris, Halve Reningestraat 10, 8647 Lo-Reninge (Reninge) krisollevier@hotmail.com
Stadsarchivaris:	Goethals Tijs, Stadsarchief Poperinge, Veurnestraat 69 8970 Poperinge tijs.goethals@poperinge.bew
Bestuursleden:	Boidin Jean Caeyseele Philippe Destailleur Jacques Moyaert Wouter Tillie Willy Top Ivan Vandenberghe Henri Vermeersch Pascal Vermeersch Paul

Verantwoordelijke uitgever:
Paul Johan Desegher, Vlamertingseweg 8,
8970 Poperinge (Reningelst)

Vormgeving en Layout:
De Vrienden van het Poperings Archief vzw.,

Druk: Kopie Sneldruk
Deleye bvba. Ieper

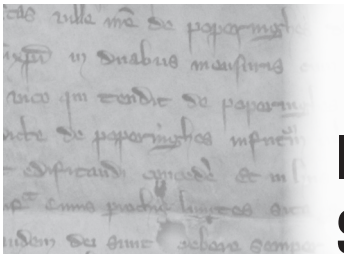
Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd en/of openbaar gemaakt worden
door middel van druk, fotocopie, microfilm
of op welke wijze dan ook zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de
uitgever.

INHOUD

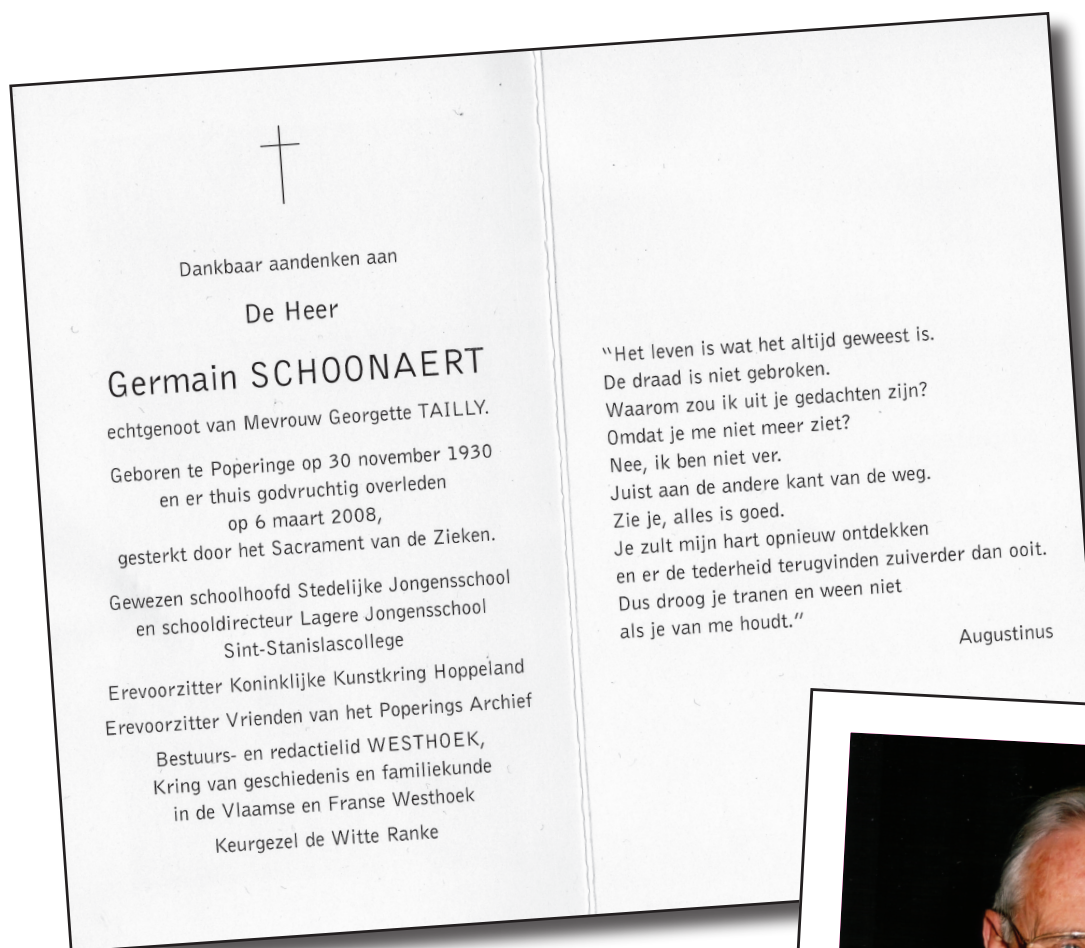
IN DIT NUMMER:

- * In Memoriam Schoonaert Germain. pag. 47
- * Delbaere Jeroen. pag. 49
*SAP
Vandenberghe Henri*
- * Vondsten aan de Elsenbruggestraete pag. 77
Vandenberghe Henri
- * Verkopen in het Zwynlant. pag. 81
*SAP 864a (deel 3)
Samyn Martin*
- * Handtekeningen. pag. 85
*SAP (deel 3)
Vandenberghe Henri*
- * Toponiemen van Groot-Poperinge. pag. 89
- * Nieuwe publicaties van "De Vrienden van
het Poperings Archief vzw". pag. 90

Veel lees- en vorsingsgenot.

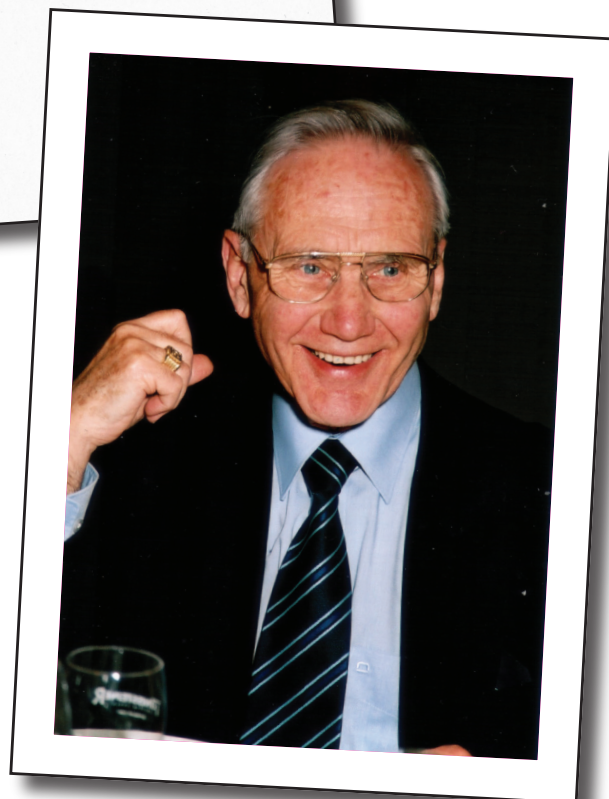
IN MEMORIAM SCHOONAERT GERMAIN

Op 6 maart ll. is onze erevoorzitter van ons heen gegaan, na een langdurige slepende ziekte.

Het klinkt als een cliché, maar dat is het allerm minst: Germain Schoonaert laat bij de Vrienden van het Poperings Archief een grote leemte achter.

Dat hebben we proberen te verwoorden in een korte afscheidsrede in de kerk.

Meester Germain,

Toen U mij een vijftal jaren geleden verzocht om U als voorzitter van de Vrienden van het Poperings Archief vzw. op te volgen, heb ik om bedenktijd gevraagd. Ik was zeer vereerd, maar nog meer vol schroom om in uw voetsporen te treden.

Ik was er bij vanaf de eerste les paleografie in de Guido Gezellestraat, straks, in september, 25 jaar geleden. Daar heb ik u leren kennen als een heer van stand, en dat niet enkel omwille van uw onberispelijke outfit.

U had al een hele rist degelijk gefundeerde publicaties op uw naam staan in tijdschriften allerhande en u was uitgegroeid tot DE autoriteit i.v.m. het onderwijs in Poperinge door de eeuwen heen, en toch was u niet te beroerd om tijdens de les oud schrift toe te geven dat u een of andere passage niet kon ontcijferen.

Die eenvoud koppelde u aan rust en wijsheid, om rond u een solide groep van enthousiastelingen te vormen, van divers pluimage en vorming, maar die ware vrienden voor elkaar werden, en vooral voor het rijke archief van de "Stede ende Jurisdictie van Poperinghe" dat u zo dierbaar was.

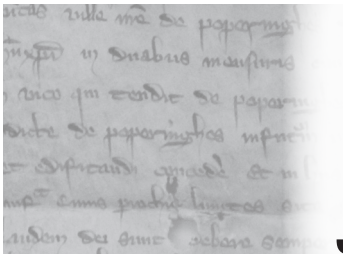
U was ons lichtend voorbeeld, om met dezelfde interesse en gedrevenheid in dat ongekende verleden te duiken en er de rijkdom van naar buiten te brengen ten bate van latere vorsers. En dat met de gepaste dosering om van moeder-de-vrouw geen archief-weduwe te maken...
U had uw naam niet gestolen: SCHOON van AARD !

Meester Germain, Blijf ons inspireren.

Wij beloven uw werk onverdroten verder te zetten.

Daarom neem ik hier de eerbiedige vrijheid, al onze toekomstige nummers van "SAP-pig" en "Croonestucken" aan U op te dragen.

Paul-Johan Desegher
namens de Vrienden van het Poperings Archief vzw.

JEROEN DELBAERE

SAP

Vandenberghe Henri

We hadden het vroeger al eens over Jeroen DELBAERE¹. Er zijn weinig speurneuzen die in Poperinge in het archief komen, die met deze BP niet te maken hebben. Daarom voelen we ons de gastheer die het interview met Jeroen aankan en wil.

Identificatie

Jeroen, zoon van Pieter

De grote moeilijkheid is dat er meerdere Jeroen DELBAERE²'s zijn in die periode.

Jeroen, zoon van Pieter³, was een ambitieus figuur. Als man van de buiten (in tegenstelling met het port of de stad) treedt hij, als vijftiger, op wanneer er in 1676 zes Franse soldaten vermoord zijn en de Franse overheid schadevergoeding eist. De stad vond er niet beter op dubbele, 'ommestellinghen', belastingen te vragen⁴, om die schuld te betalen. Jeroen, 'the right man on the right place', is er niet mee eens en trommelt zijn medebewoners op om burgerlijk ongehoorzaam te zijn.

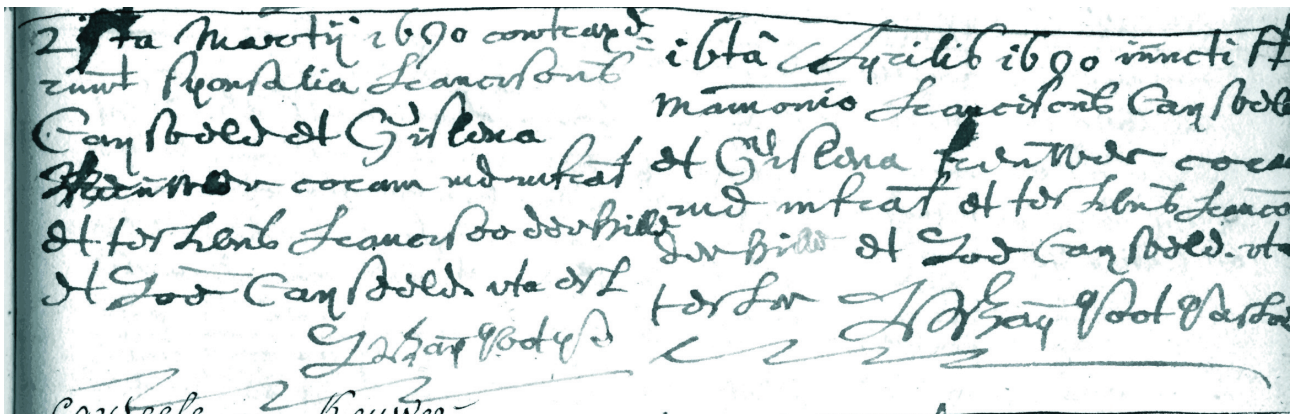
Een invloedrijke context

Als onze eerste gegevens kloppen dan had Hieronimus 13 kinderen in twee huwelijken. Met zijn tweede vrouw Catharina DE ROO had hij een dochter Cecilia, die huwde met Franciscus VAN CAYSEELE⁵ en daar was al iets uniek dat ons gaande hield. Dat was ons startpunt, waardoor de interesse groeide.

Hieronder vind je de verlovingsaktes en huwelijksaktes zoals ze in de parochieregisters zijn opgeschreven van 1690 tot 1695. Links de verloving en rechts het huwelijk.

1690

25 maart 1690 – 16 april 1690 – eerste huwelijk Franciscus CAYSEELE, x Gislana KEUWER

1 CJ IV, 7-12, VI, doc 18, XVI, 29, XX, 41 (fouten inbegrepen)

2 Als de vader erbij is vermeld niet moeilijk om het onderscheid te maken. In een akte SAP 328, 203v° bv. Jeroen, zv. Jacob, zv. Pieter (1731). De voogd Jeroen DELBAERE kan onze Jeroen niet zijn. Uiteindelijk moet je een stamboomje opmaken om eraan uit te kunnen.

3 We noemen hem zo omwille van het onderscheid met Jeroen LA BAERE/DELBAERE, zv. Jeroen een ander individu uit dezelfde periode.

4 Aan de Schreve X, 2, blz. 26-27, "Poperinge 1680", H. Vandenberghe.

5 Franciscus VAN CAYSEELE is de figuur waar we met een pauselijke dispensatie te maken hebben. Hij huwt drie keer. Het derde huwelijk is met Cecilia DELBAERE. Zijn tweede vrouw Joanna HUYGHE was misschien de nicht van zijn derde vrouw via zijn moeder Catharina DE ROO.

7 mai 1692 – 24 juni 1692

(not say demot Spontanea hae Ennati St Maurionz hao 2 Aft
C. na mny 1692 Lanorons mny 1692 habul noce coastr
Canibol at Soa bughd iscan yadmit Ml kowit nb 12 Oct
and what at totobut God in bol so bughd coe int al
y off so totobut sta st At totobut y hao Ab bagd st
ing ing coolgstr Marthado Coctoo. sta d L
Carrycel an Buggie 2 sah up 6 Tot y us Lr

09 februari 1695 is er verloving genoteerd, maar de acte van het huwelijk wordt slechts vermeld later in juni.

Carteaprimut Spakelia hão como
do ano q 1695 e amor do Conde
de Gualthera Ca. 2.º e 3.º e 4.º e 5.º e 6.º
e 7.º e 8.º e 9.º e 10.º e 11.º e 12.º
e 13.º e 14.º e 15.º e 16.º e 17.º e 18.º
e 19.º e 20.º e 21.º e 22.º e 23.º e 24.º
e 25.º e 26.º e 27.º e 28.º e 29.º e 30.º
e 31.º e 32.º e 33.º e 34.º e 35.º e 36.º
e 37.º e 38.º e 39.º e 40.º e 41.º e 42.º
e 43.º e 44.º e 45.º e 46.º e 47.º e 48.º
e 49.º e 50.º e 51.º e 52.º e 53.º e 54.º
e 55.º e 56.º e 57.º e 58.º e 59.º e 60.º
e 61.º e 62.º e 63.º e 64.º e 65.º e 66.º
e 67.º e 68.º e 69.º e 70.º e 71.º e 72.º
e 73.º e 74.º e 75.º e 76.º e 77.º e 78.º
e 79.º e 80.º e 81.º e 82.º e 83.º e 84.º
e 85.º e 86.º e 87.º e 88.º e 89.º e 90.º
e 91.º e 92.º e 93.º e 94.º e 95.º e 96.º
e 97.º e 98.º e 99.º e 100.º e 101.º e 102.º
e 103.º e 104.º e 105.º e 106.º e 107.º e 108.º
e 109.º e 110.º e 111.º e 112.º e 113.º e 114.º
e 115.º e 116.º e 117.º e 118.º e 119.º e 120.º
e 121.º e 122.º e 123.º e 124.º e 125.º e 126.º
e 127.º e 128.º e 129.º e 130.º e 131.º e 132.º
e 133.º e 134.º e 135.º e 136.º e 137.º e 138.º
e 139.º e 140.º e 141.º e 142.º e 143.º e 144.º
e 145.º e 146.º e 147.º e 148.º e 149.º e 150.º
e 151.º e 152.º e 153.º e 154.º e 155.º e 156.º
e 157.º e 158.º e 159.º e 160.º e 161.º e 162.º
e 163.º e 164.º e 165.º e 166.º e 167.º e 168.º
e 169.º e 170.º e 171.º e 172.º e 173.º e 174.º
e 175.º e 176.º e 177.º e 178.º e 179.º e 180.º
e 181.º e 182.º e 183.º e 184.º e 185.º e 186.º
e 187.º e 188.º e 189.º e 190.º e 191.º e 192.º
e 193.º e 194.º e 195.º e 196.º e 197.º e 198.º
e 199.º e 200.º e 201.º e 202.º e 203.º e 204.º
e 205.º e 206.º e 207.º e 208.º e 209.º e 210.º
e 211.º e 212.º e 213.º e 214.º e 215.º e 216.º
e 217.º e 218.º e 219.º e 220.º e 221.º e 222.º
e 223.º e 224.º e 225.º e 226.º e 227.º e 228.º
e 229.º e 230.º e 231.º e 232.º e 233.º e 234.º
e 235.º e 236.º e 237.º e 238.º e 239.º e 240.º
e 241.º e 242.º e 243.º e 244.º e 245.º e 246.º
e 247.º e 248.º e 249.º e 250.º e 251.º e 252.º
e 253.º e 254.º e 255.º e 256.º e 257.º e 258.º
e 259.º e 260.º e 261.º e 262.º e 263.º e 264.º
e 265.º e 266.º e 267.º e 268.º e 269.º e 270.º
e 271.º e 272.º e 273.º e 274.º e 275.º e 276.º
e 277.º e 278.º e 279.º e 280.º e 281.º e 282.º
e 283.º e 284.º e 285.º e 286.º e 287.º e 288.º
e 289.º e 290.º e 291.º e 292.º e 293.º e 294.º
e 295.º e 296.º e 297.º e 298.º e 299.º e 300.º
e 301.º e 302.º e 303.º e 304.º e 305.º e 306.º
e 307.º e 308.º e 309.º e 310.º e 311.º e 312.º
e 313.º e 314.º e 315.º e 316.º e 317.º e 318.º
e 319.º e 320.º e 321.º e 322.º e 323.º e 324.º
e 325.º e 326.º e 327.º e 328.º e 329.º e 330.º
e 331.º e 332.º e 333.º e 334.º e 335.º e 336.º
e 337.º e 338.º e 339.º e 340.º e 341.º e 342.º
e 343.º e 344.º e 345.º e 346.º e 347.º e 348.º
e 349.º e 350.º e 351.º e 352.º e 353.º e 354.º
e 355.º e 356.º e 357.º e 358.º e 359.º e 360.º
e 361.º e 362.º e 363.º e 364.º e 365.º e 366.º
e 367.º e 368.º e 369.º e 370.º e 371.º e 372.º
e 373.º e 374.º e 375.º e 376.º e 377.º e 378.º
e 379.º e 380.º e 381.º e 382.º e 383.º e 384.º
e 385.º e 386.º e 387.º e 388.º e 389.º e 390.º
e 391.º e 392.º e 393.º e 394.º e 395.º e 396.º
e 397.º e 398.º e 399.º e 400.º e 401.º e 402.º
e 403.º e 404.º e 405.º e 406.º e 407.º e 408.º
e 409.º e 410.º e 411.º e 412.º e 413.º e 414.º
e 415.º e 416.º e 417.º e 418.º e 419.º e 420.º
e 421.º e 422.º e 423.º e 424.º e 425.º e 426.º
e 427.º e 428.º e 429.º e 430.º e 431.º e 432.º
e 433.º e 434.º e 435.º e 436.º e 437.º e 438.º
e 439.º e 440.º e 441.º e 442.º e 443.º e 444.º
e 445.º e 446.º e 447.º e 448.º e 449.º e 450.º
e 451.º e 452.º e 453.º e 454.º e 455.º e 456.º
e 457.º e 458.º e 459.º e 460.º e 461.º e 462.º
e 463.º e 464.º e 465.º e 466.º e 467.º e 468.º
e 469.º e 470.º e 471.º e 472.º e 473.º e 474.º
e 475.º e 476.º e 477.º e 478.º e 479.º e 480.º
e 481.º e 482.º e 483.º e 484.º e 485.º e 486.º
e 487.º e 488.º e 489.º e 490.º e 491.º e 492.º
e 493.º e 494.º e 495.º e 496.º e 497.º e 498.º
e 499.º e 500.º e 501.º e 502.º e 503.º e 504.º
e 505.º e 506.º e 507.º e 508.º e 509.º e 510.º
e 511.º e 512.º e 513.º e 514.º e 515.º e 516.º
e 517.º e 518.º e 519.º e 520.º e 521.º e 522.º
e 523.º e 524.º e 525.º e 526.º e 527.º e 528.º
e 529.º e 530.º e 531.º e 532.º e 533.º e 534.º
e 535.º e 536.º e 537.º e 538.º e 539.º e 540.º
e 541.º e 542.º e 543.º e 544.º e 545.º e 546.º
e 547.º e 548.º e 549.º e 550.º e 551.º e 552.º
e 553.º e 554.º e 555.º e 556.º e 557.º e 558.º
e 559.º e 560.º e 561.º e 562.º e 563.º e 564.º
e 565.º e 566.º e 567.º e 568.º e 569.º e

[illegible]

Contraxerunt sponsalia hac
29ma julii 1695 Franciscus
CAYSEELE obtenta dispensatione
A Summo Pontifice et Cecilia
LA BARE coram me et
Testibus Domino Francisco SERRA
et Joannes VERHAGE ita testor
Joannes Baptist VOET

De verloving is deze
29ste juli 1695 voltrokken
tussen Franciscus CAYSEELE
- na dispensatie door de paus -
en Cecilia LA BARE in mijn
tegenwoordigheid, Franciscus SERRA
en Joannes VERHAGE
zo getuig ik J.B. VOET

De huwelijksakte schrijft

Juncti sunt matrimonio
dispensatione ab impedimentibus
dirimentibus et a bannis hac 29ma (??)
Julij 1695 Franciscus Cayseele
et Caecilia La Bare coram
testibus Petro Verhage
Joannes Messelein ita est
Joannes Baptist VOET, pastor

Ze zijn gehuwd met dispensatie
over vernietigende beletsels
en over de bannen deze 29ste
van juli Franciscus CAYSEELE
en Cecilia LA BARE in de tegen-
woordigheid van Petrus VERHAGE
Joannes MESSELEIN, zo is het
Joannes Baptist VOET, pastoor

Hier zou een commentaar omtrent dispensatie kunnen ingevoegd worden. Dat is dan voor een andere gelegenheid. Hier willen we enkel de figuur van Jeroen toelichten.
Toch enkele details.

Dispensatie

Het Latijnse woord '*dispensatio*', vond zijn verlengde in het Frans '*dispensation*', en het Nederlands '*dispensatie*'. Oorspronkelijk zou het 'uitdeling, toe(be)deling; wijze van uit- of toedelen' betekenen. Het Engelse '*dispense*' uitgifte is eveneens in de buurt.

In de verdere evolutie werd het 'Vrijstelling of ontheffing van een verbod of verplichting'. Ook het werkwoord '*dispenseeren*', vrijstellen, ontheffen wordt in de *Placaatboeken* gebruikt (a°. 1672).

Kerkelijke wetgeving

De kerkelijke wetgeving rond de dispensatie is in de loop van de tijden gewijzigd. In 1690 was die reeds duidelijk vastgelegd. Bepaalde beslissingen konden door de bisschoppelijke rechtbank genomen worden, andere waren voor Rome gereserveerd. 'a Romano Pontifice', door de Pontifex (Bruggenbouwer, de Paus) van Rome - zoals de tekst hier laat lezen. De dispensatie waar hier over wordt gerapporteert vooronderstelt een uitzondering van hogere rang. Als we daarbij nog de materie = 'impedimenta dirimentes' (vernietigende beletsels) meerekenen dan zitten we in een specifieke situatie⁶.

De eenvoudige dispensatie omtrent de bannen is een bekend fenomeen. De pastoor diende de parochianen ter hulp te roepen in verband met bloedverwantschap⁷ of aanverwantschap⁸. Als hij om 'dringende' redenen een paar van die bannen oversloeg dan kreeg hij van de rechtbank van het bisdom daar toelating voor ("*dispensatio a tribus bannis*", dispensatie over de drie bannen).

Probleem

Drie huwelijken. Geen melding van de dood van Joanna HUYGHE te vinden. Dit zou op zijn minst ook verdacht kunnen zijn. Toch vinden we in een erfenisakte van 1721⁹ waar Jeroen is vernoemd als voogd de verwijzing naar Janneke HUYGHE, de zus van Jacquemijne HUYGHE. Daar staat in dat ze stierf 31 mei 1688. Een akte in de parochieregister hebben we totnogtoe niet gevonden.

En wie weet ook een berucht persoon.

Hij kan de beruchte persoon zijn waar de pastoor in de overlijdensakte¹⁰ van Anthonia MATTHON naar verwijst met de zin '*cum prole sua lesa seu occisa Jeronimo LA BARE*¹¹.' We zullen het nooit weten. We hebben enkel de wiskundige zekerheid dat hij toen leefde. Hij is dan (1653-°1626) 27 jaar. We hebben echter al gesignaleerd dat er meerdere 'Hieronimi' in onze contreien rondliepen. Dat maakt het moeilijk.

In de processen vinden we daar niets van terug. Iedereen weet ondertussen dat de stapel al enkele keren is doorploegd. Maar de muur van 'het verdriet van Poperinge' is megagrooot!

⁶ Of gaat het om een plechtige gelofte van de bruid die moet opgeheven worden, of is er een ander kerkelijk beletsel die het huwelijk verhindert...zijn er verwantschappen die zo zwaar doorwegen dat het om een vernietigend beletsel gaat. Allemaal vragen die niet opgelost zijn tot op heden. Een brief naar Rome bracht eveneens geen duidelijkheid (cf publicatie in CJ. XXVII, 65).

⁷ Consanguinitas: afstamming in de rechte lijn ouder-kind.

⁸ Affinitas: aanverwantschap, door huwelijk verwant.

⁹ SAP 327, 251v°.

¹⁰ 21-08-1653 Poperinge OLVr.

¹¹ Met haar kind gekwetst of vermoord door Jerome LA BARE. (21-08-1653)

Een ander wapenfeit van Jeroen

We vatten samen uit een boeiende publicatie omtrent het midden van de zeventiende eeuw in Poperinge¹².

Wie is wie?

Wat we van Jeroen, zv. Pieter totnogtoe niet wisten is dat hij zeker terecht stond onder verdenking van moord anno 1647. Op het moment van de feiten uit het proces was hij twintig. Zijn vader Pieter DELBAERE - zoals we zullen zien - treedt op. Pieter is echter ook weer een naam van 12 in 1 dozijn.

Onze deskundigheid verplicht ons te stamelen dat er nog altijd een kans bestaat dat het nog over een andere Jeroen, zv. Pieter kan gaan. Al vonden we geen beter passend individu wat data en relaties betreft.

De lijkschouwing

Samengevat: De wonde was niet dodelijk. De verzwering is oorzaak van de slechte behandeling.

De lijkschouwing zegt dat er een wonde was in de rechter arm boven de elleboog, boven de dij in de rechter knie, van binnen naar buiten en aan dezelfde knie tot aan de lies van achter de dij. Deze laatste wonde was met een 'gangreen'¹³ overvallen. Die wonde heeft de chirurgijn "*gedilateerd*"¹⁴ *ende gevonden een groot alteratie*¹⁵ *van binnen in de wonde*". Er waren blijkbaar nog te behandelen "*conconcaviteijten*"¹⁶, "*daerwar oock een concaviteijt upwaerts ende een concaviteijt nederwaerts treckende dewelcke wij bejde hebben gedilateert*".

De toestand was niet zo slecht - aldus de tegenpartij - want "*de arteria crucialis*" was "*tenemael ongeschent gevonden alsook de zenuwen ende aderen*". De anomalieën bovengenoemd waren kritiek, maar asjeblief "*overdrijf niet*", "*gheene van dije bovenschreven wonden eenige arteria, aderen of zenuwen heeft geraeckt geweest*". Alles leek plaatselijk.

De conclusie ligt voor de hand "*als dit alles geconsidereert ... jugieren we .. de wonden in syn selven nijet doodelick te weesen*". Dat de patiënt overleden is ligt aan het feit dat de 'gangrena' door geen andere oorzaken dan door zichzelf veroorzaakt is. M.a.w. ze "*heeft tselve gecauseert*", het is nl. "*gecommen ter cause vande voorsejde wonde*." Aldus het verslag van 4 augustus 1646, getekend Guilelmus SPANNUUT.

Bij wijze van voorbeeld geven we de omzetting van de tekst van de lijkschouwing

In zijn medisch rapport stelt de dokter duidelijk de vraag:

Sint laetalia vulnera per se scilicet nisi habitu respectu ad accidentia respondeo negative
Nulla in hisce vulneribus vel arteria laesa sunt cum partes similes debita adhibita cura facili modo sanentur.
Facilius vulnera gangrena supervenire potuisset, facilius vulnera illa simplicia sanari poterant id acque hisce consideratis secundum iuramentum redditum medico negative respondendum est. Gangrena vero quae accidentaliter tantum supervenerit a non diligenti adhibita cura causata est (quod corrigo tamen non est imputandum) propter eum teporos hac transeuntes Francorum copias non dabatur accessio libera propter nefarios homines excurrentes praeterita addantur diaeta inconvenientens quia rustici ignorantes semper morbos aggravant et praescriptae tunc cum cibos euchinas invenire non poterant ad hoc per modo in horto expositus soli humi cubuit modo in horreo a chirurgo (ut ispe testatur) repertus est rude nescensario propter intemperem aeris sanguis in vulnere aterari et putrefieri debebat et non adhibita cura ut dictum gangrena supervenit.
Actum Poperinghis die vigesima secunda martij 1647.

Samengevat:

Zijn de wonden dodelijk in zich of zijn ze met respect het negatieve gevolg van accidentele omstanigheden? Ik antwoord hierop:

Geen van deze wonden hetzij geschonden aderen of gelijkaardige toestanden zijn met zorg niet te

¹² Henri Vandenbergh, "*Boevenbendes in de Westhoek*", 1999, Vrienden van het Poperings Archief. Op blz. 67-71

¹³ Gangreen = (koudvuur) Plaatselijk versterf van weefsels, gevolgd door rotting (veroorzaakt door bacteriën). Verschijnselen: donkere verkleuring en onaangename reuk ter plaatse; koorts. Oorzaken: afsluiting van de bloedtoevoer bij bijv. aderverkalking of suikerziekte en na bevriezing. Behandeling: soms amputatie om te voorkomen dat het gezonde weefsel wordt aangetast.

¹⁴ Dilateren = "bloetlaeten", geneeskundige behandeling waarbij men het bloed weg laat vloeien om de ziekte kiemen te verwijderen.

¹⁵ Alteratie = opwinding, spanning.

¹⁶ Concaviteijt = een holte, lucht in het bloed?

behandelen. Ze zijn gemakkelijk te verzorgen. Gangreen kan zich gemakkelijker ontwikkelen in deze omstandigheden, maar het kan ook gemakkelijk bestreden worden. Op de bovenstaande vraag moet ik dus volgens mijn medisch morele code negatief antwoorden m.a.w. de wonden zijn niet uit zichzelf dodelijk.

De gangreen die hier toevallig optrad is veroorzaakt door gebrek aan zorg (en dat is ik verbeter 'toch niet denkbeeldig'). Er waren immers op dat moment wat troepen Fransen die voorbijgingen en de vrije doorgang verhinderden. Er waren immers misdadigers die rond dwaalden. Reken daarbij nog dat men niet met de aangepaste voeding kon remediëren. De mensen uit de landelijke gebieden verergerden de ziekte bij hun patiënten daardoor. Men kon er niet bij met de 'geneeskundige kruiden' en de patiënt werd voortdurend blootgesteld aan een vochtige omgeving op de grond in een kamer zoals door de geneesheer is vastgesteld. Het is bijgevolg onze bevinding dat het erg voorspelbaar (noodzakelijk) is dat de slechte omstandigheden de lucht in de bloedvaten het bloed donker en etterig hebben gemaakt en de gangreen hebben gebracht door het gebrek aan juiste behandeling.

Opgemaakt te Poperinge 22 03 1647.

Het verhoor

Verhoor van Pieter DELBAERE

12/08/1646

Pieter DELBAERE¹⁷, de vader van Jeroen wordt gedaagd 12 augustus 1646 en daar komt hij niet naartoe. Hij wordt "*geordonneert ten ije daeghijnghe met iterative*¹⁸ *comparitie personele*". Dit kost hem 15 ponden. 25/08/1646.

Hij krijgt opnieuw uitnodiging "*geordonneert drijte daeghijnghe met comparitie als vooren*". Dat kost hem nog eens 15 ponden. Datum: 15 09 1646 .

3/02/1647

Hij wordt uitgenodigd "*ter bretesque*". Zeg maar 'in de krant'. Zodat iedereen het zou weten. Er wordt immers een uitnodiging uitgehangen aan het pui van het stadhuis. Hij krijgt de "*iiijden daeghijnghe supperabondant met comparitie personele*¹⁹" en dat kost hem terug 15 ponden. Datum: 16 02 1647.

24/02 tot 5/03/1647

Hier wordt "*ghedient van antwoorde*". Hij heeft het dus niet volgehouden om weg te blijven.

Manslag op Andries ROUSSEAU

Manslag²⁰ op Andries ROUSSEAU, zv. Mahieu.

Pieter, de vader van Jeroen, heeft onmiddellijk de 'piste' gevonden die hij wil doordrukken. Jeroen heeft de wonden "*gheinfligeert*", veroorzaakt, die in de schouwing worden genoemd maar ze waren geenszins dodelijk. Dus die handelingen kunnen hem slechts een "*cuul ende primaire amende*". Een 'cul'²¹ wijst naar een niet te achten, een nietige boete. Primair onderlijnt dat het slechts een basisboete kan opleveren. Advocaat ARDAEN staat hem bij. De hoge juridische volzinnen brengen ons in de sfeer van het '*distinguo*'. De pleitbezorger streelt de al of niet competente rechtersziel. De procestekst schrijft "*volghende de discretie van de Juge, welcker kennesse heescher accepterende*". Na zijn 'captatio benevolentiae' wil hij - mezzo forte - "*persisteren als by heesche ende temploeren tofficie vande juge*". Met andere woorden hij dringt aan en eist de rechterlijke procedure. De zaak is te ernstig. Je veroordeelt niet zomaar iemand omwille van moord. Ook een rechter moet gewetensvol en plichtbewust zijn taak, '*zijn officie employeren*', volbrengen. De advocaat vervolgt "*Verzouckende recht naer dexitentie van de zaeke*".

De rechter is blijkbaar meer zwanezang gewoon hij vindt het goed voor vandaag. Ze zullen er een nachtje over slapen "*concluderende daeruppe de zake van wederzyde int advijs*". Anders gezegd 'ze moeten het eens bekijken, advies inwinnen, van beide kanten'.

¹⁷ Pieter, de vader van Jeroen, op zijn beurt de vader van Cecilia DELBAERE (°1674), gehuwd met Franciscus VAN CAYSEELE (°1667). CJ XX, blz. 41-42.

¹⁸ Iteratieve comparitie = vernieuwde verschijning.

¹⁹ De derde intimatie – uitnodiging – was de 0de, dus de normale wettelijke laatste uitnodiging. Zie voor de 'Costuymen rond de rechtspraak', Carzeele Journaal XX, 87-94.

²⁰ Manslag = moord.

²¹ Cul = teelbal.

Advies

Na relaas onder eed door de geneesheren, “*naer verclaers by eede (van de doctoren)*”, na de speurtocht over de oorzaak, “*naer de inkenninghe ende exclarissement van oorspronck*”, aanleiding en effect, “*cause ende effect van de voornoemde ‘gangrena’*”, na het onderzoek in verband met het ontstaan, accidenteel of direct door de verwondingen, luidt de aanbeveling “*ende topcomme, van zelve gangrena is accidenteel*”, of door de minder goede zorgen van de verplegende dokter, “*oftewel ghecauseert door de onachtsaemheyt ofte implicatie van de chirurginen*”.

Het besluit

De straf was gezien de tegenstand en het niet verschijnen nog mild. Ter plaatse, “*ter auditie*” en “*op alles ghelet recht doende met deliberatie van rade vuyt segghende den verweerdere den tijt van een jaer met interdictie van hanghende dien daer inne te commen op peine van banissement ende andere arbitraire correctie condemnieren hem verweerdere in de boete van 40 ponden*”. Actum: 04 april 1647²².

Hij moet dus een jaar verdwijnen en niet te zien zijn.

Het ‘banissement’ is een van de veel voorkomende straffen. Er zijn meerdere processen waarin de ‘gebannene’ niet is weg geweest.

Ook de dokter kan het op dat moment niet laten de oorlog erbij te betrekken. Door de Franse troepen is het voor de chirurgijn moeilijk om zijn producten bij te halen of de medicamenten te verkrijgen die hij nodig heeft. De ‘rustici’, het volkje van de westhoek, geven dan ook producten die de ziekte eerder verslechteren dan verbeteren.

De dood is veroorzaakt doordat er helemaal geen, ‘kuur’, zorg, “*non adhibita cura*” was. Iets vroeger in de tekst schreef hij “*non diligenti adhibita cura*”, geen nauwgezette, geen zorgvuldige kuur was.

²² Volgens onze gegevens trouwt hij in aug. 1648 met Mayke BACX. Hij is dan inderdaad een jaar weggeweest - ‘misschien’?

Verhoor Antheunes CREUS

Joris QUEVAL, de baljuw en Antheunes WINNEBROOT (advocaat), wetschepen van Poperinge beluisteren het verhoor van Antheunes CREUS *“ter cause van de wonden ende quetsuren gheinfligiert aen Andries ROUSSEAU by Jeroen DELBAERE, zv. Pieter op den 17 ougst 1646”*.

Antheunes CREUS, zv. Gilles, 49 jaar, landman, haalde op 29 juli 1646 een pak *“cleeren”* die hij in het bos had gevlucht om ze uit de handen van de soldaten te houden. Op zijn weg kwam hij twee mensen, DELBAERE en ROUSSEAU, tegen elk met *“een snaphaene²³ tusschen elcanderen”*. Dat wapen zal wel niet zo uitzonderlijk geweest zijn. Maar ze kwamen zo te zien niet te best overeen. Dat was te horen aan *“eenighe groote woorden”*. Ze hadden ruzie en waren *“questie hebbende²⁴”*.

Ook de ruzie had met de oorlogsomstandigheden te maken. Ze kibbelden *“ter cause van tafneemen van eenich goedt van de zelve soldaeten, daeromme den zelve Rousseau begeirde zijn part ende deel thebbene”*. Het waren dus niet alleen soldaten die burgers lastig vielen.

Het verbale geweld van Jeroen DELBAERE maakte ROUSSEAU kwaad *“ende midsdien heeft hij deposant ghesien dat den voorseyden ROUSSEAU hem DELBAERE ghegheven heeft twee slaghen metten loop ofte trompe van synen snaphane”*.

Volgens Antheunes CREUS zou ROUSSEAU begonnen zijn. Jeroen kon dus niet anders dan reageren. Hij moest zich toch niet laten afslachten, *“waerdeure den zelve DELBAERE vuyt ghetrocken heeft zijn mes”*. ROUSSEAU was er misschien niet direct op voorzien. Hij vlucht zodat DELBAERE hem met zijn mes achtervolgt. De achtervolgde probeert zich te verstoppen *“inde taille²⁵ van tzelve bosch”*.

Op dat moment zijn de vechtersbazen aan het oog van de getuige onttrokken, maar *“corts daernaer”* heeft hij *“hooren roupen den voornoemden ROUSSEAU op den deposant²⁶ (Anth. CREUS) dat hy hem soude commen helpen”*. Hij had hulp nodig *“mits dat men hem was vermoordende”*.

Toon, Antheunes, is sito presto, *“dadelick”*, ernaar toe geweest en *“by hem commende heeft hem ghevonden sittende ter aerden”*. ROUSSEAU had een mes in zijn handen. Maar *“soo oock was hebbende den zelve DELBAERE”*.

Toon maakt de ondervragers erop attent dat het mes van ROUSSEAU zonder bloed was, maar van het mes van DELBAERE staat er *“twelcke den deposant nochtans was siende teenemael bebloet tzynder aencompste”*.

Ze hielden elkaars armen bij de mouw zodanig *“daemedede zydeliicks heurlieden messen waeren houdende”*. Op die manier vloeide er niet meer geen bloed. Jeroen DELBAERE was duidelijk tever gegaan. Toon heeft het ook onmiddellijk gezegd. *“Alsoo hy deposant hem DELBAERE anzeyde dat hy den zelve ROUSSEAU zoo griefvelicken²⁷ ghequetst hadde”*.

Op dat moment zal Jeroen gerealiseerd hebben wat er gebeurde. Hij stond met zijn mond vol tanden. *“Soo hy hem ter aerde was siende ende heeft aenden deposant gheene antwoorde ghegheven”*.

Dan kwam Pieter DELBAERE, de vader *“vanden zelve Jeroon, ende ziende synen voorseyden soon in sulcke constitutie heeft hem bekeven ende van elckander een ghescheet, hem vraghende waeromme dat hy denzelven ROUSSEAU in dier voughen ghequetst ende ghegriefft hadde”*.

Vader DELBAERE was niet opgezet met de affaire. *“hem ghevende een vust ...op den zelve Jeroon”*. Wie de roede spaart haat zijn zoon. Jeroen werd door de vuist van zijn vader duidelijk gemaakt hoe hij erover dacht.

Jeroen wilde zich *“verantwoorden”* en vroeg *“waeromme dat zelve ROUSSEAU hem altyts was slaende.. waeromme slaet hy myn altyts”*.

De toestand van ROUSSEAU was erbarmelijk. Hij had *“twee steecken deene in zyn schouder ende dander in zyn dije”*. Er was niemand anders omtrent *“dan hy ende den zelve synen vaedere”*. Er was geen andere uitkomst dan dat hij zou *“vergheselschap (hebben) den selven ROUSSEAU tot achter de scheure daer hy*

23 Snaphaene =

24 Jeroen DELBAERE, “hem ROUSSEAU niet en wilde consenteeren zegghende andermael aen hem ROUSSEAU neen ick, neen ick en zal niet gheeven.”

25 Taille = kort hout.

26 deposant = verleden deelw. Van ‘deposeren’, afl. van Fr. ‘deposer’, getuigen. Hier degene die de getuigeverklaring geeft.

27 Bijv. nw. Van ‘grieven’ = pijn doen.

woonde, warinne hy daernaer ghetrocken is ende ghebleven totdat Meester Philips WINNEBROOT chirurgijn ghecommen is omme hem te cureren". Uiteindelijk weet iedereen dat enkele dagen erna "den zelve ROUSSEAU overleden is".

Voorman van de buiten.

Politiek onduidelijke situatie en lastenverhoging.

Twee belangrijke vaststellingen constitueren de context: De enorme bedragen die Poperinge moest ophoesten en de verwarde politieke situatie.

Al in 1630²⁸ was er een rechtzaak waar Hendrik BAEKEROOT uit De Clytte zich verzette tegen Oost- en Westzwynland omdat hij de pachter van de accijnzen²⁹ niet wilde betalen. Bij de verkoop van een paard en een koe was er namelijk een drankje gedronken. Al wie 'tapteghe' moest die belasting betalen. De man verdedigde zich door te stellen dat hij niet op het grondgebied woonende was van Oost- en West Zwynland op het moment van de verkoop en daar was de bewuste drank getapt³⁰. In de periode waarover we het hebben medio XVIIde eeuw was het in Poperinge en vooral in de omtrek niet zo duidelijk wie daar de lakens uitdeelde. De situatie was bijzonder verward.

We lezen in het resolutieboek van 1650-1680 om de haverklap dat zowel Duinkerke als Brugge schatting vragen. Het is bekend dat de stad op 14-12-1669, om verder geen diensten te moeten doen in Brugge, 2.400 gulden betaalde³¹.

Die schatting was niet zomaar een dreigement. We zien magistraten die gevangen gehouden worden omdat binnen de acht dagen moeten betaald worden, anders ... komt het leger eens af. En ze zullen niet met de braafste komen.

Op een bepaald moment moeten de magistraten beslissen om een driedubbele ommestelling op te halen. De ommestelling was een belasting om de stadskas te spijzen. Ze werd geïnd naar rato van "*de voorschreven ghecostumeerden voet te weten bedrijf gestaetheit ende negotiatie daerinnne begrijpende cortgesetene mislien*³² *cnapen ende maerten sonder te taxeren eenich hoofgelt*³³". De stad moest aan Brugge zijn 'rations' betalen.

Daarnaast zoals we al aangaven moesten ze ook voor de verdediging van Duinkerke (aan het Frans bewind) betalen. Tot overmaat van ramp gebeurde er nog een 'incident'. Zes Franse soldaten waren gedood. Dat de soldaten van die onduidelijkheid hebben geprofiteerd hebben we concreet kunnen lezen in de processen van 1646-1648. We waren toen in de periode waarop leper, zelfs voor een jaar, onder Frans bewind komt³⁴.

Muitende soldaten, vooral de bende van Bruxelles, zetten de brave burgers 'onder rantsoen'³⁵.

Die onduidelijkheid omtrent de machthebber en de uitbuiting door wie de wapens draagt en wie de lakens uitdeelt tekenen de 'angst' en de sfeer die er moet geheerst hebben.

Toch waren er mensen die op hun stuk stonden. De westhoeker biedt weerstand. Vooral die "*van den buiten*" lieten zich niet zomaar doen. Jeroen DELBAERE, zoon van Pieter, nam de leiding in het verzet tegen die herhaalde ommestellingen. We vinden hem terug in het proces van 03-03-1675. Hij was toen rechtstreeks betrokken in een bedreiging van niemand minder dan de burgemeester Charles RYNSDYCKX.

28 RAG Raad van Vlaanderen 28343.

29 Een subalterne wet waar de inwoner belastingen moest betalen aan een persoon die het innen van die belastingen op brouwen van wijn, bier of minder alcoholische dranken ('cleen bier' en 'seysere meikens ende clairette') had gepacht aan de stad voor een globaal bedrag.

30 De Lat. Verdediging luidt: "Potentia non extenditur extra subiectum et jurisdictio extra territorium".

31 SAP 470, 31v°.

32 Mislien, mislieden= het woord komt meer voor. We hebben de betekenis niet gevonden in Verwijs-Verdam noch in het Woordenboek der Nederlandse taal. Het staat blijkbaar in verband met de inwoners van hetzelfde huis. Cortgesetene = *Kortwoner*, in het Westvl. benaming voor een kleinen pachter die in de regel zijn grond alleen in zijn vrije tijd bewerkt, en overigens bij andere boeren uit werken gaat of een ambacht uitoefent.

33 Hooftgelt = Geld (t. w. een schatting, tol of belasting) door of wegens ieder "hoofd", iedere persoon, verschuldigd.

34 Uitvoerig na te lezen in "*Boevenbendes in de Westhoek*", H. Vandenbergh, Croonestuck XXIV, Poperinge 1999, Vrienden het Poperings Archief..

35 Een uitdrukking die in de processen van die tijd vaker voorkomt. Het lijkt te betekenen dat men het slachtoffer iets ontnemt en het hem doet terugkopen, bv. de waren die men naar de markt brengt, de 'schorse' die men vervoert, enz.

Oorlog midden 17de eeuw.

In 1664 is er een magistraat vastgezet in Duinkerke door de Engelsen³⁶. Hetzelfde gebeurt enkele jaren later met Frans RYCKEWAERT, voorschepen, in 1668. Hij zat er 147 dagen. Het Zwijnland komt in handen van Sint Bertinus in plaats van aan de Heren van Ingelmunster³⁷. In 1665 zijn de Poperingenaars zeker nog onder het Spaanse bewind. Als in 1665 Filips IV, de koning van Spanje sterft is er niets teveel om deel te nemen aan de Spaanse rouw. Als grensgebied zijn ze dan ook de eerste om slachtoffer te zijn van de strijd tussen Frankrijk en Spanje om het bezit van de Zuidelijke Nederlanden. Lodewijk XIV van Frankrijk eiste in naam van zijn vrouw de Spaanse Nederlanden voor Frankrijk op. Hij baseerde zich op het devolutierecht. Volgens dat recht was het grondgebied voorbehouden aan kinderen uit een eerste huwelijk. Lodewijk zette zijn eisen kracht bij door het zenden van grote legers, die zich meester maakten van het Spaanse Franche-Comté en een aantal steden in de Zuidelijke Nederlanden. Aan de Devolutieoorlog kwam vrij spoedig een einde toen Engeland, de Republiek der Verenigde Nederlanden en Zweden de aantasting van het heersende machtsverevenwicht niet aanvaardden. De Triple Alliantie (1668) resulteerde in hetzelfde jaar in de Vrede van Aken. Frankrijk moest Franche-Comté aan Spanje teruggeven, maar behield enkele steden in de Zuidelijke Nederlanden. Dit is onder andere het geval van Veurne en afhankelijkheden. Onder die afhankelijkheden viel het Zwijnland³⁸.

Spaans gebied

Toch is Poperinge Spaans gebied.

18-08-1675 is er een officiële dankzegging: "Te Deum"³⁹. Theoretisch waren de zuidelijke Nederlanden Spaans gebied. De koning van "Castiliën, van Leon, van Arragon,.. " was hun koning.. Het Spaanse Rijk werd gegrondvest door Isabella I van Castilië, Isabella de Katholieke, Koningin van Castilië (1474-1504), dochter van Johan II, opvolgster van haar halfbroer Hendrik IV. Door haar huwelijk met Ferdinand II van Aragón (1469) werden de koninkrijken Castilië en Aragón verenigd. De geschiedenisboeken geven als koning Karel II (1661-1700). Koning van Spanje (1665-1700), opvolger van Filips IV. Karel was een zwakke koning. Hij wees Filips (V) van Anjou, de kleinzoon van Lodewijk XIV, als opvolger aan. Dit was aanleiding tot de Spaanse Successieoorlog.

Het "Te Deum" werd gezongen in de kerk van Sint Bertinus na het Lof van de 25ste door Nicolaas OGIER met Charles SCHERRIER en Joannes BABELAERE, als diaken en subdiaken. En het was geen eenvoudige bedoening. Ze hadden zich ingespannen om "te singen den Te Deum Laudamus die voleint is geworden door de musichien mette violons ende orgel met het geluydt vande groote clocke tussen en seven uren tsavonds ende voor het gaen naer de kercke hebben er twee poisen geluyt geweest mette groote clocke"⁴⁰. De resoluties geven te raden waarom er "ter vergadering" nog eens vermeld is dat "Sonder datter eenichte clocken geluyt hebben geweest in het singhen vande selve lofsanck" genoteerd wordt dat zondag "na de hooghmisce" er ook "Te Deum" was, maar dan op het schrijven van bisschop van Ieper. Daar was blijkbaar een onderscheid in autoriteiten en geen verwaarloosbaar onderscheid.

De militairen gebruikten deze situatie om "dieverijen, vollerijen ende pyllerijen" te plegen.

36 Tillie Willy, "Kroniek van Groot Poperinge", Davidsfonds, 1987, blz. 91.

37 Vandenberghen H., "Halmen van het Zwijnland", Vrienden van het Poperings Archief, 1993, 'Croonestucken XVI, p. VII.

38 Oost- en West Zwijnland zijn het gedeelte dat onder andere in Poperinge ligt.

39 "Te Deum laudamus", "U God loven wij" is de zang die liturgisch aanvaard is als dank voor alle soorten van dankbetuigingen. Nu nog wordt voor de koning het 'Te Deum' gezongen.

40 SAP 470, 77r°.

24 mei 1667 trokken de Franse troepen onze streek binnen. De overheid in Frankrijk vroeg pionniers zowel voor leper als Armentières⁴¹.

De mentaliteit.

Hogere rangen waren gesteld op de achting en de “plichtplegingen” tegenover “hunne majesteyt”. De pastoor van Sint Bertinus haalt het resolutieboek – zeg maar de notulen van de gemeenteraad – omdat hij de leden van de raad niet eerst bediende bij de “hysop”. Blijkbaar bestond de gewoonte, die ouderen onder ons wel nog kennen, waarbij de pastoor met gewijd water de gelovigen besprenkelde. Dit gebruik wordt nu hernomen op de paasnacht. De bedoeling was de gelovigen aan hun doopsel te herinneren. Of die gemeenteraadsleden van toen er zo op gesteld waren om bij voorkeur als eerste besprenkeld te worden, omdat ze extra ‘gelovig’ waren of als om een minder authentieke attitude ging, laten we in het midden. Ze vinden het in elk geval belangrijk genoeg om het incident van minachting in de gemeenteraad te behandelen. Bij het lezen van die resoluties viel het ons op dat heel wat zaken waar het nu in de raad over gaat niet voorkwamen.

De resoluties staan bol van de perikelen rond de autorisatie van de “ommestellinghen”. Voor zover we het nu kunnen inschatten gaat het om een gedeeltelijk oneigenlijk gebruik van de ‘ommestellingen’. Men wil op grond van de oorlogstoestand en zijn gevolgen de stadskast saneren en de belastende overheid terwille zijn, maar de put is te groot.

Op de agenda staan ook de keuren, de “tauxatiën” voor het brouwen van “wijn en ‘gebrande wijn’, grootbier, cleen bier, ende ‘seysere meisen ende clairette’⁴²”, de leningen en een zeldzame keer personeelszaken⁴³. De kerkelijke aangelegenheden zijn minimaal, maar een doorgedreven scheiding is er niet.

Kerk en staat.

We zijn er ons van bewust dat we geen klaar beeld kunnen geven van de verhoudingen tussen kerk en staat op dat moment. De kerkelijke zaken zijn echter vaak opvallend.

We vermelden al het incident met het gewijd water: “De Pastoor van St.-Bertins (DE GUISE) heeft ghegeven het spaes⁴⁴ ofte gewijt water voor ende ter exclaesie⁴⁵ vande wet aldaer present – aen ghemeene personen ofte borghen - ter groote opspraek⁴⁶. Dat er grote opspraak geweest is zal hier bij de gebruikelijke stijl en taal horen. Dit blijkt niet het enige incident van dezelfde orde te zijn geweest. Weerom in de Sint Bertinuskkerk 15 december 1669 gaat het om een minder preferentieel gebeuren.

Op de agenda stond de reactie tegen de pastoor omdat Jan DE ROODE, president van de kerk van St.-Bertinus, met ‘de schotel van petitie’ rondgegaan was – en dat mag alleen door de kerkmeesters van het authaer van Onse Lieve Vrouwe. En bovendien hij is eerst gegaan naar Antheunes CLAISSENS en niet naar de proost en de wethouders. De verdediging beweert dat hij de proost niet had gezien. Daarnaast was het ook zo dat Jacques VAN RENYNGHE, zv. Mahieu hem was komen “vuijthaelen⁴⁷”. Er schortte blijkbaar iets in St.-Bertinus want, eveneens in de Raad, wordt de vraag gesteld, en niet beantwoord, waarom Jan Phillips CAMELOOT, coster, heeft “getinct” onder het sermoen⁴⁸.

41 Meerdere keren vinden we in de resolutieboeken SAP 51a+51b de verwijzingen naar deze “vuytsend”. Ook voor Duikerke moet er een “envoy” gaan in geld en mankracht voor de versterking. W. TILLIE vernoemd 06 06 1667.

42 De eerder ambachtelijke kruidendrankjes, licht alcoholisch. SAP 470, 72v°.

43 Enkele voorbeelden: Er wordt een examen van landmeter uitgeschreven: Ch. MORYNCK. Michiel VANDE ZANDE en Richard CAMBRAIJ zetelen in de commissie. Poperinge had wellicht landmeters met autoriteit want in de resoluties van die tijd vinden we de aanstelling van landmeter Jan DHAESE, zv. Frans. Zijn examen wordt afgenomen door Jan MARSILLIS, greffier van Loker en nogmaals Michiel VAN DE ZANDE, beëdigd landmeter. De getuigen zijn Jan DE HAESE, d’oude en Jacob BLOMME, respectievelijk van Loker en Westouter (SAP 470, 49). De “gesworen pegelaere (De beëdigde amtenaar die het alcoholgehalte controleerde om de accijnzen te verifiëren.)”, Pieter DERYCKE, sterft en 29 10 670 wordt beslist dat Allaert DE MEULENAERE wordt aangesteld. Als Allaert sterft dient Jooris TROOSE, “cuiper” en Poperingenaar, de kandidatuur in en wordt aangesteld 16 04 1676 (SAP 470, 84v°). Jan Winnocq DE LA FONTAINE, “doctoer van de stede”, krijgt “een pensioen van drie hondert ponden parisis (SAP 470, 38v°, 42v°). om “behoefte sieken te dienen”. Antheunes VANDER ISSERE, timmerman, vervangt bij het overlijden van de stedewerckman Pieter DE SCHRYVERE, 01 04 1676. Stedewerkman Jacques GRUWIER, slotemaecker vraagt te mogen dienst doen in vervanging van Adriaen SANSEN.

44 Het gewijd water, het doopwater, Het Paaswater dat met het lied ‘Asperges me hysope’ gesprenkeld werd.

45 Exclaesie = exclusie, uitsluiting.

46 SAP 59A, 29v°.

Kibbelen en animositeit waren schering en inslag. Die situatie was een ware voedingsbodem voor alternatievelingen om terechte volksbelangen aan te klagen en ervoor op te komen.

Onder de kromstaf.

Trouwens het bewind in Poperinge was lang in kerkelijke handen. De abdij was vertegenwoordigd door de proost. Wanneer de pastoor van Sint Jan op zijn rechten wil gaan staan dan roept hij de gemeenteraad om vast te stellen dat de klokken eigendom zijn van de abt van St.-Bertinus en dat niemand zomaar de klokken mag luiden. Zo wordt dat materie voor de raad.

De aanleiding is dat de pastoor iets wil doen aan het feit dat er *“lood en hout gestolen werd en dat er schade is aan de schalieën”*. Dat komt omdat iedereen blijkbaar zomaar de klokken gaat luiden op St.-Jans toren. Dat wordt in het vervolg verboden *“op peine faictelick geapprehendeert⁴⁹ te worden”*. Dat is in de raad van Vlaanderen bepaald op 30-12-1674. *“daernaer hebben te reguleren vaders, moeders, meesters ende vrouwen sullen responabel wesen voor hunne kijnders, meisens, knechten, mislieden ende domestijcken”*.

Uit Doornik is er een brief in het Frans waarin *“de sententie⁵⁰”* dat de schuldigen⁵¹ op 200 gulden worden belast. De deurwaarder van de souvereine staat van Doornik deed in opdracht van *“Sint Bertins”* de informatie preparatoire, het gerechtelijk onderzoek. Er wordt aan enkele hogere instanties gevraagd naar de eigenaarstitel. Op 18-08-1679 wordt Philippus RAULÉ, 60 jaar, ondervraagt. Hij *“seght, tuygt ende verclaerst”* dat St.-Bertinsabdij inderdaad *“pasteur primitief is”*, Charles RYMSDYCK, 44 jaar, getuigt hetzelfde, - J.B. DE MERLE, 41 jaar, idem.

Poperinge heeft wellicht meer dan de andere steden met de kerkelijke ‘inmenging’ te maken gehad. De abdij was ook het wereldlijk gezag. In de andere steden hebben we het niet nagegaan maar er zijn aanwijzingen dat er in het begin van de zeventiende eeuw het verbod bestond op het cafébezoek onder de goddelijke diensten.

27-07-1675 is er in de vergadering van de wet een zitting waar *“pasteur et margliers⁵² de l’église St. Jean”* aan de stad vragen om de refectie en lonen van *“coustre, lampierre, capellain”* te betalen. Daar wordt gesteld dat niet *“de abt degene is die moet betalen”*, maar de *“communauté de ceste ville”*. Zo’n vaststellingen laten vermoeden dat het in het verleden wel eens anders kon geweest zijn.

Lasten, lasten en nog eens lasten.

De resoluties van 01-07-1671 beschrijven de moeizame besprekingen met de Spaanse kroon. Frans de CAMORA eist voor de periode van 11-08-1671 tot 10-1671 uiteindelijk het monsterbedrag van 20.000 gulden. De raad is enkel akkoord voor een periode van 80 dagen naar proportie van vorige ‘uitkoop’. De veiligheid moest inderdaad ‘uitgekocht’ worden. Wanneer de gezant van de koning *“In de Hoorne”* komt onderhandelen dan dachten ze oorspronkelijk naar verhouding van hetgeen ze vroeger hadden betaald met 6.000 gulden toe te komen. Hij moest geen 6.000 maar 15.000 gulden hebben. Resultaat: hij verlaat in niet te beste stemming de afspraak en herhaalt later dat hij *“wel wiste wat middelen daertoe moesten ghebruyckt worden”*. Ze moesten bedenken *“dat de troupen rond leper er niet zijn om te defenderen”*, maar *“gheposteert om de ghemeenten te dwinghen tot aggregatie ende vulcomijnghe van syne gheproiecteerde en ghepretendeerde accoorden”*. Hij zou *“twee regimenten Spanjaerden senden”*. Hij *“soude senden het regiment van ‘mancyne⁵³’ ofte wel een ander waer over sy niet en souden beloven⁵⁴”*. Uiteindelijk zijn ze ervan af gekomen met 9.000 gulden. Voor die ‘uitkoop’ moest dan ook een dubbele ommestelling volgen.

47 SAP 470, 32v°.

48 SAP 470, 07 02 1674; 62r°. ‘tinken’ = klanknabootsend geluid, het kleine schelletje tinkt. Het kan een kleine klok zijn, het kan ook de bel zijn.

49 geapprehendeert = gevangen genomen.

50 Sententie = gerechtelijk vonnis.

51 Het gaat om André DEMEULENAERE, Christoffel BAELDE, Colande CEULENAERE, Charles DEBAERE, André DE BAERE, Josse VULSTEKE, Peiter VERCAEMER, Jan BAELDE, Martin DE MEULENAERE, Louis VERSTRAETE, Pieter DE BIERRE, Jean BRASSEUR, Jean RECOUR, Jean PARISIS.

52 margliers = kerkeraadsleden. Het Franse woordenboek zegt nu nog: *Un marguillier est un laïc, membre du conseil de fabrique, chargé de l’administration des biens de la paroisse. Les membres du conseil sont au nombre de 3: Un président, un trésorier, un secrétaire. Sa fonction principale est de garder, d’administrer les biens de la paroisse, de veiller à l’entretien des locaux, de tenir le registre de la paroisse et de préparer les affaires qui doivent être portées au conseil.*

Infanterie : mousquetaire, officier et piquier (1644).

Zo hebben ze op een bepaald moment moeten besluiten tot een driedubbele ommestelling. De machthebbers hadden het blijkbaar niet moeilijk om de mentaliteit te onderhouden als er in leper een nieuwe gouverneur komt dan vindt iedereen in de raad het 'billijk' dat men hem gaat groeten. En wat doe je dan? Je gaat er niet met ledige handen naar toe. DE ROCCA krijgt een stuk wijn van 50 patacons⁵⁵.

Dat er een hoogconjunctuur aan belastingen was kun je goed aanvoelen als je de kroniek van groot Poperinge doorneemt. Op blz. 95, met

name de jaren 1573-1677 leest men een jeremiade met verwijzingen naar Spanje en Frankrijk. Die belastingsdruk is al vroeger begonnen. In 1668 lezen we in de resoluties dat er uitzonderingen gemaakt worden "*Quitschel ende moderatie onder bepaalde voorwaerden ..gilde van de altaren, disch ende gasthuismeesters*".

Charles RIJMSDIX.

Moeilijkheden met de Fransen.

Nu eens wordt hij als geneesheer, dan als burgemeester van de wet en dan als tresorier genoemd. De man heeft dus in die periode nogal wat stadsfuncties bekleed. Al in 1667 treedt hij op voor de stad in de communicatie met de intendant van Duinkerke. Ze moeten al van die datum afdragen aan de Franse kroon. Op dat moment gaat het om dagelijks 80 man en om 15.000 gulden. Ch. RYMSDIX en Jan DELANGHE hebben dat in Rijsel gehoord. De Fransen willen er een citadel bouwen dat zal 6 maanden werk vergen. Diezelfde Charles is blijkbaar niet zo sympathiek. De documenten van de Raad van Vlaanderen waar hij zich verdedigt omdat hij "*qualick getracteert*" werd laten vermoeden dat hij was afgezet, maar daar vinden we niets van terug in andere dokumenten.

Wat is er gebeurd?

Charles RYNSDYCKX komt van de mis op zondag en moet vluchten bij de beenhouwer Pieter DE ROODE, zv. Gillis. Hij vreesde namelijk "*quaet tractement*". Het gerechtelijk verslag gewaagd op een bepaald moment van 150 man met "*happen en cliefhouten*". Hij werd vastgegrepen. Twee deuren van het huis van Pieter DE ROODE moesten eraan geloven.

Alles draait rond het feit dat de mannen van de 11 hoeken, de drie parochies buiten Poperinge 26-12-1674 al geweigerd hebben om bij te dragen aan de ommestellingen. MAZEMAN verdedigt de burgemeester. Hij brengt een verhaal dat niet zo overdonderend lijkt. Een 5 à 6 mannen hebben Burgemeester Charles in de keuken geduwd bij Pieter DE ROODE. De deuren werden met een ijzeren '*coehamer*' ingeslagen. De '*meute*' was wel gewapend met '*kerthamers, wegghen ende beitels ende andere instrumenten*'.

De burgemeester kon slechts weg geraken rond het tijdstip van de vespers, om twee uur in de namiddag als de mensen van Onze Lieve Vrouw, van Sint Bertinus en het klooster van de Benedictinessen⁵⁶ kwam. Hij geraakt bij Christiaan LAVAT in zijn herberg. Meester MAZEMAN vindt het een groot schandaal een mens met zo'n waardigheid op die manier aan te pakken. Het heet '*violentie van borgerlijken vrydom*'. Hij vraagt

53 Misschien een afleding van 'manciperen' = vereigenen, innemen, in bezitnemen.

54 SAP 52, 46.

55 SAP 470, 56r°.

niet meer en niet minder dan "*redintegratie*".

Burgemeester RYNSDYCKX was eigenlijk "*geslaecht van eede*" sinds 26-12-1674. We veronderstellen dat hij uit zijn ambt ontzet is geweest. In de resoluties en de documenten van het bestuur van Poperinge zelf vinden we daar niets van. Het kan wel afgeleid worden uit de documenten van het proces voor de Raad van Vlaanderen.

De mannen van de buiten.

20-10-1674 werden de mannen van de buiten geroepen.

Hun antwoord was: "we hebben niets te zeggen".

De namen van de hoofdmannen:

Pauwels BOSSAERT, Oosthoek.

Lodewijk DRUANT, Peselhoek.

Christiaan MARKEY, Onze Vrouw Haeghebaert

Christiaan VISAIGE, Edewaerthoek,

Jooris LOONIS, Haghebaerthoek,

Jan QUAGHEBEUR, zv. Jan, Lyssenthoek,

Charles DEROODE, Wipperhoek,

Jeroen DELBAERE, zv. Pieter, Helhoek

Jan PIEREN, Schoudemonthoek.

Het is daar natuurlijk niet direct mee gedaan.

De deurwaarders die er zich later moeten mee moeien: Joos DENYS en Jacques VAN DE WALLE treden op 12-06-1676 op.

De Helhoek.

De "Helhoek" is op het kadaster van Poperinge Sectie I 219 - 241; I 319 - 546; K 771 - 1398 gelegen tussen de Vleterbeek, de Boudeweelstraat, de Stoppelweg en de Trappistenweg. Het is een bosrijk gebied tegen de Franse grens.

Opeisingen.

De bevolking werd voortdurend opgeëist de ene keer om te betalen en de andere keer om diensten te presteren. Dat verziekte de sfeer.

De hoofdmannen van de hoeken werden op 26-06-1667 ervan verwittigd dat leper – 200 pionniers met "*fusicque ende spaen*" vroeg. De raad was overeengekomen dat er "*geloot zou worden*". De mannen die moesten gaan werken moesten 4 dagen zonder vergelding dienst doen. Er was telkens iemand mee van de stad Poperinge. De verdeling werd bij resolutie vastgelegd: 28 mannen van de stad en 26 van de buiten⁵⁷. Voordien al werd beslist dat de hoofdmannen om "moeijte ende ruijse" 6 ponden parisis zouden krijgen⁵⁸. 11-07-1674 moet men geld naar Leo DE GHELDERE in Brugge.

Frans RYCKEWAERT en ELLEBOO, schepenen, moeten daarnaast nog met '*croise van wissels binnen de stede van Antwerpen*', dat vraagt weer dubbele ommestelling.

Jor Jacques BULTEEL, VAN DE GOESTEENE, MEERLE, FONTAINE, VAN DE MAERLE, BLANCKAERT,

⁵⁶ De Vespers is een godsdienstige plechtigheid waarin een deel van de psalmen worden gezongen. In de kloosters waren op geregelde tijdstippen gebedsmomenten waarin een zangrooster werd gevolgd uit de psalmen van de bijbel. Die momenten hadden naar de Latijnse woorden voor de uren waarop ze gebeurden de namen: primen, tertsen, nonen en vespers. Voor de gelovige waren de 'vespers' op zondag een gelegenheid om aan dit monastieke gebed deel te nemen. Later is daar het lof bijgekomen, die dan als vorm van verering van het H. Sacrament met zang werd opgeluisterd. Blijkbaar moet in die periode in meerdere kerken en kappellen Vespers gezongen zijn in Poperinge.

'raetschepenen' zijn er ook mee akkoord dat er werklieden naar leper gaan om met de manschappen voor gouverneur DE ROCCA te werken. DE ROCCA eist dat er een werkleider van Poperinge mee is. De mannen lopen weg. Ze hebben te "*luttel*" loon (15 stuivers). Die van Belle krijgen '*een gulden daeghs*'. Chr. DE TURCK moet meegaan als leider en de wet is akkoord voor een "*patacon*" daeghs⁵⁹.

Als het dan een tijdje zo verder gaat wordt de raad wel 'geraadzamer'.

03-03-1672 worden er door Graaf RARSE, Heere van Opphem "*22 peerden*" gevraagd. Er wordt besloten "*af te coopen ten besten doenlijck sijnde*". En ze zullen "*informerer t'gonnen die van leper, Belle en Waesten sijn contribuierende*". Twaalf dagen later, 15-03-1672 wordt er beslist om een "*dubbele ommestellinge*" te doen. Zo kunnen de "*schulden dewelcke gheen vuytstel en permitteren*" betaald worden.

Die dubbele ommestelling wordt al vernoemd in 1670. Het wordt langsom erger. Die de stad vertegenwoordigen worden "*overvallen en daeghelickx vertravalliert door de rigureuse executien van diversche deurwaerders*". Michiel VANDE SANDE, burgemeester vande wet, J.B. DE MEERLE, schepen worden vanweg Leo DE GHELDERE van Brugge bedreigd omdat ze de 24.000 gulden niet leveren. Ze worden "*gerecomandeert aen de chiparaige vande zaelhove van Ippe*".

In dezelfde periode moet de stad 17.673 gulden ophoesten voor Duinkerke. Binnen de acht dagen moet de helft geleverd zijn en verder na acht dagen de rest "*op peyne van militiarlick geexecuteert te worden*"⁶⁰. Daar moet "*drije dobbel ommestellinghen*" voor "*geresolveert worden*".

08-01-1676 Lodewijc MAECKEBLYDE, baljuw, in naam van "dheer ende burgemeesters" betaalt 4.470 gulden 11 stuyvers "*tot sublievemente*"⁶¹ vande gemeente". En aangezien de gelden niet onmiddellijk beschikbaar waren, "*vermits de pennijn soo haest niet en conne geint worden vuytte geconsenteerde*

ommestellinghen" heeft hij gedacht dit "*ten besten doenelick sijnde om alsoo dese executie te stremmen ende dese generaliteyt daervan tontlastene*". De raad wordt gevraagd om te "*verleen behoorlicke briefven van garrante en indemniteyt*". Aan de lezer om erover na te denken of een aandeel in de winst van deze praktijken ook niet ging naar de goede

belegging van het kapitaal van de geldschietters. Om niet gebrandschat te worden.

In 1675 krijgt de heer WISSEMAEL 50 patacons "*over hier gepasseert thebben met sijne caveillerie sonder rasieren*"⁶² *ent oft logement te hebben gegeven*".

Verzet

1674

De hoofdmannen verzetten zich. De notulen schrijven "*er staet groote ruine te gheschieden*" als de buiten gaat "*tergiverseren*"⁶³. De "*collateurs*", of "*poincters ofte taxateurs*" en de vaststellingen van het bedrag worden op dat moment vastgesteld door de wet: Jacq. Nic. BULTEEL, Jan BAERT, de raad: Jan VAN DE GOESTEENE, Jacques GOODUYME, en de notabelen: Jan DE VOS, Ferdinandus VAN RENYNGHE. Die niet tekent zal 15 gulden boete betalen, de ½ voor de armen, d'andere helft voor de drie collegieën. Er wordt "*ten*

57 SAP 470, 27.

58 SAP 470, 19v°.

59 SAP 470, 62r°.

60 Het gaat hier waarschijnlijk over brandschatting van het gebied.

61 Sublevement = opheffing.

*zijne laste acte van contraincte*⁶⁴ opgemaakt⁶⁵.

Het jaar erop 04-01-1675 zijn de "*poincters ende taxateurs*" van de raad: Geleijn WENIS, Nicolais BEKE. Die van de notabelen: Jan PETYT, en Ferdinandus VAN RENYNGHE blijft.

1675

27-01-1675. Op die dag werd voor de eerste keer uitdrukkelijk gereageerd. Jeroen DELBAERE, Charles DE ROODE, Christiaan MARQUAY, "*poincters en setters*⁶⁶ van *Poperinge (buiten)*" vragen om de brief vanwege "*de geestelijke en vierleden deser provincie behelsende den nieuwen vytkeur van 15000 rations daeghs voor den tijt van een geheel jaer*". Ze kregen die van Charles RAULÉ, de greffier.

31-01-1675. Vier dagen later ontbiedt de raad de 'verzetslui' "*om kenbaar te maken de inhoud van sekeren brief geschreven door Meester Jan DE LANGHE in daten van 30 deser – daer hij adviseert dat het restat vande contributie moet betaelt ende opgedraegen worden precieselick binnen acht daeghen beginnende 30 deser – op peine van te vallen in de disgratie vande intendant van Dunkercke daerdoore dese generaliteyt groote intererest soude connen te lijden*", aanwezig: Jeroen DELBAERE en Charles DE ROODE. Ze waren blijkbaar niet bang.

07-02-1675. De raad stelt vast dat er "*grote exhorbitante onkosten*" zijn voor de "*somme van 11.102 ponden 4 schele parisis te betaelen ten comptoire van dheer Leo DE VELDER, commis van nieuwe imposities van het ledt der stede van Brugge*⁶⁷ sijnde het restat van quote van 23.000 rations daeghs (1673)". De boodschap luit dat hij het moet krijgen. Hij zal "*met twee deurwaerders doen dressereren executie militaire*". Wat meer is. Hij riep hogere instanties in want hij schreef "*naer de heer van OPPHEM superintendant van Vlaenderen*". Hij vindt het gedurfd en gewaagd dat "*hoofdmannen tergiverseren*". Er moet dus naar geld worden gezocht.

03-1675. Jacques DE PUYDT brengt een brief van Joos QUETSTROY en Jeroen DELBAERE waarin ze vragen om uitleg over al die "*pointynghen*". Ze krijgen antwoord. "*bestemmende om te besoenen op saterdaeghe naestcommende deser ten negehen uren voor noene en ten twee uren naer noene*⁶⁸".

30-03-1675. De besprekingen gaan verder in de pastorie. Twee van het college en een van het buffet gaan bij pastoor van Ste.-Bertins om de rekeningen te verifiëren. De "*gedeputeerden sullen contre notie houden voor soo veele het doenlick is van het gonne de lanslieden sullen vuyttrecken van de selve rekenijnghe*". Er moet dus een vergelijk getroffen worden.

02-04-1675 – 03-04 -1675. De hoofdmannen van de elf hoeken worden gehoord.

12-04-1675: Aanwezig: Jacques BULTEEL, de burgemeester van de commune, Andries BEKE, de burgemeester van de wet, Jacques VAN DER FOSE, Jacques GOODUYME, Guilles ROUVEROY, Jacques CHEYS, Jacques FLOOR, 11 uur.

En wie verschijnt? "*Compareerde Jeroen DELBAERE, poincter*".

Hij zegt dat hem "*obtente is gedaen vande vutsenden*" door Dheer ende Meester Gelain ROENS "*over hem en syne confreren Dhr Nic. BEKE, Jan PETYT, Ferdinand VAN RENYNGHE van trestat vande vutsenden int comptoir van dheer Leo DE GELDERE inkomende dese stadt ende jurisdictie, bij rekenijnghe van Dheer COBBAERT greffier in executie genomen hebbende dheer ende Meester Barthelomeus ROENS ende Jeroen ROUSERÉ, schepenen tot concurerende dese bedragen 8000 gulden salvo justo ende van d'impositie vande heer intendant tot Dunkerckercque in date van 28 maart 1675 totter somme van 13.000 gulden salvo justo*".

62 Oude Noordfransche en Vlaamsche inhoudsmaat voor droge waren.

63 Tergiverseren = de rug toe keren, dwarsbomen, tegen draad zijn.

64 Ze zullen met andere woorden worden gedwongen.

65 SAP 470, 64r°.

66 'pointers en zetters': belastingontvangers.

67 Het Brugse Vrije was een kasselrij in het graafschap Vlaanderen, begrensd door de Noordzee, Sluis, Eeklo, Hoogdele, Zarren en de IJzer. Het had een eigen magistratuur en maakte vanaf het einde van de 14de eeuw deel uit van de Vier Leden van Vlaanderen (samen met Gent, Brugge en Leper). Vanaf de 16de eeuw was de invloed van de Vier Leden ('ledt') beperkt tot de goedkeuring en de inning van de belastingen. Het Brugse Vrije zetelde ook in de bijeenkomsten van de Staten van Vlaanderen, waar ook de clerus en de adel deel van uitmaakten.

68 SAP 470, 67v°.

Met andere woorden hij is op de hoogte van de gevraagde bedragen.

Om 2 u. komt men nogmaals samen. De betrokkenen zijn "geinsinueerd", verwittigd door Frans CARPENTIER. Er is nogal wat absenteïsme: Joos QUETSTROY, Charles DE ROODE, Christiaan MARQUAY hebben hun kat gestuurd. Van deze laatste "verclaerst" Jeroen DELBAERE dat hij is "daertoe niet te verstaene". Iets wat wellicht kan omgezet worden in termen van "hij zou niet weten waarom hij zou komen", de andere komen "apart", nietegenstaende protest van wetswege.

12-04-1675. 8.680 gulden gevraagd door Leo DE GHELDERE en de intendant van Dunkercque zond een "nieuwen envoy" van 12.985 gulden.

01-06-1675. De eisende partij heeft al "in stricte executie", d.i. gevangen doen nemen, Jan Barthelomeus ROENS, "dewelcke is geleyt naer de stede van Brugge, mistgaeders heeft oock gedaen nemen in executie dheer Jaecques GOODUYME met Jacob CHEYS, Christiaan LOYS ende Jeroen ROUSERÉ, schepenen". En alsof het nog niet genoeg is, hij "menacheert voorderen executie te doen dressereren".

05-06-1675. Nicolaes FOLCQUE, tesorier⁶⁹, vreest dat "de generaliteyt sal gepilleert, gepericliteert ende gebrant worden van weghe Fransche", dat weet hij "volgens beschrijf vanden intendant" en ook uit zijn woorden, "verbale menache".

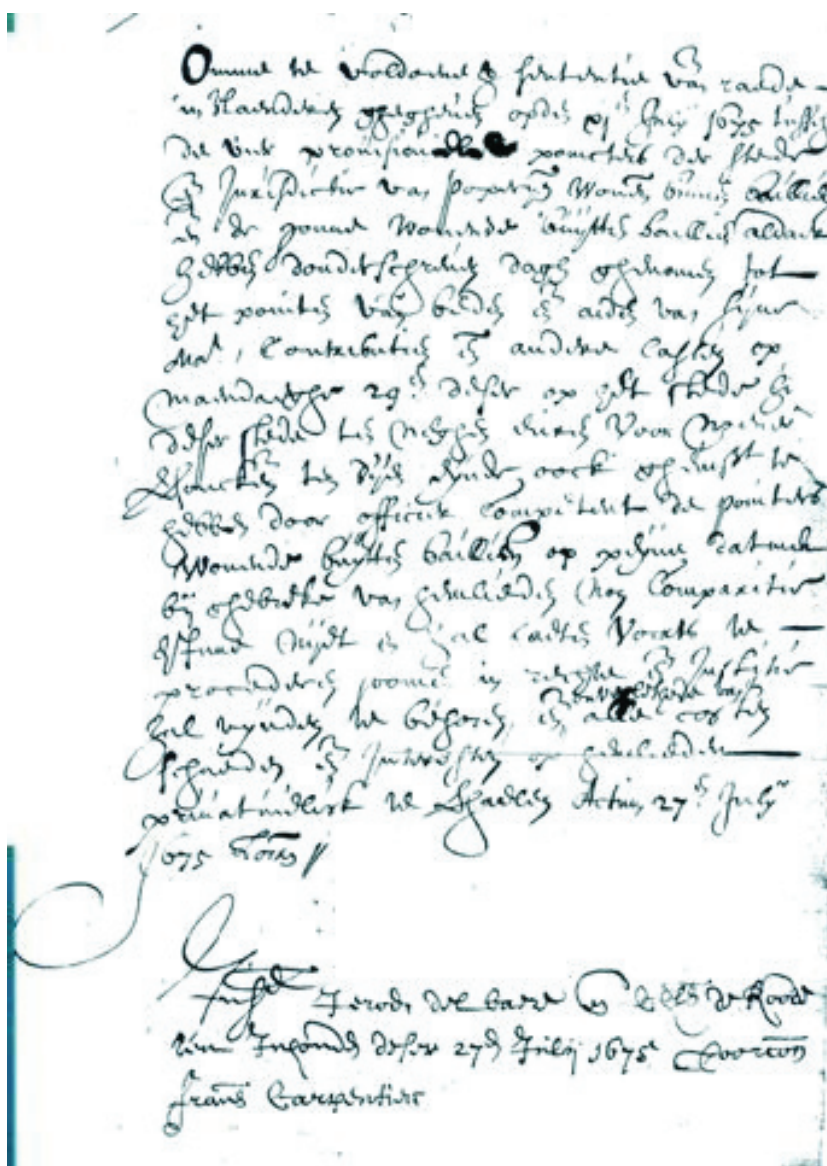
Joos QUETSTROY, "ontfanger vande ommestellingen en tauxatien" gedaan door Chr. DE ROODE, zv. Charles, Chr. MARQUAY, dito QUETSTROY, Jeroen DELBAERE moet met geld over de brug komen. Ze hebben "notariele insinuatie", aangetekende verwittiging gekregen door Rich. CAMBRAY⁷⁰.

De baljuw en de geco(mit)teerden van de stad willen gaan naar Passchier DRUANT. Ze hebben namelijk via via gehoord en de schatbewaarder zegt dat ook dat daar zakken met geld zouden zijn. Jeroen DELBAERE en Charles DE ROODE zouden die hebben getoond.

22-06-1675. Er wordt 5.000 gulden "gelicht" voor Duinkerke. De nieuwe saveguaerde kost 200 gulden. En QUETSTROY wil niets afgeven. Hij zou 10.000 gulden in zijn bezit hebben.

05-07-1675. Jan Barthelomeus ROENS "soude gaen vinden den heere commissaris ende hem assureeren dat dese generaliteyt hem sal betalen".

16-07-1675 De raad van Vlaanderen wordt ingeschakeld om de pointers tot andere ideeën te brengen.

⁶⁹ Tresorier = schatbewaarder.

⁷⁰ SAP 470, 72v°.

⁷¹ Die van de wet en die van de commune.

Deze insinuatie gericht aan Jeroen DELBAERE en Charles DE ROODE ter hand gedaan door Franciscus CARPENTIER meldt dat ze privaat zullen moeten betalen als ze niet verschijnen maandag 29 juli 1675 om negen uur in de voormiddag (op bevel van de raad van Vlaanderen).

27-07-1675. Er is 15000 “vutsent”. De zetelende vergadering Jacques BULTEEL, Andries BEKE, beide burgmeesters⁷¹, Michiel VANDE ZANDE, Jan VANDER FOSSE, Jaecques GROOMDUYME, Jan Bartholomeus ROENS, Christiaan LOYS, Jan DE VOS, Jacob CHEYS, Jaecques FLOOR, Jeroen ROUSSERÉ, schepenen hebben “*solidairelick*” opgenomen om de 5.000 gulden aan Leo DE GHELDERE te betalen.

17-08-1675. De ellende blijft duren. Nog te betalen 12.137 ponden 7 schellingen (aan Duinkerke) + 2.700 gulden, enz. En die kosten “*sullen redunderen tot laste vande delayanten*”. M.a.w. hoe langer ze wachten van te betalen hoe erger “*ende sullen faictelick nietegenstaende de vriendlicke vermaenjinghe*”, ze zullen spijs het nu opgebrachte geduld en de relatieve vriendelijke behandeling uiteindelijk “*subiect wesen aende parate executie tot betaeling vande voorseyde poinctijnghe*”. Met andere woorden het zal eindigen met boter bij de vis.

25-09-1675. De schatbewaarder wil geld van Jaecques STEVEN. Hij moet de schulden “*vande collecten bij hem tanderen tyde aengenomen conforme stadsrekenijnghe*” lossen. Als hij niet betaalt dan wordt dat, als straf, “*op peyne*”, “*hem vuytgetrocken in sijne aenstaende rekenijnghe*” van zijn te goed afgetrokken.

27-10-1675 De burgemeester en de schepenen, Jan DE ROODE, Joos CHEYS, vervangen, “*Pieter DE SCHILDER*”. Hem hebben ze nodig, want hij heeft bijna alle stemmen, “*als naer hebbende de pluraliteyt van voisen*”. Hij is een van de meest begoede mensen van Poperinge en heeft dus het meeste stemmen in het kapittel als het gaat om het opbrengen van het geld. Het valt wel op dat hij er vaak afwezig is.

In 1672 is er een vaststelling⁷² gedaan dat twee “*als meeste proprietarissen*”, als ruim vermogende mensen, samen met nog andere kapitaalkrachtigen bij de beslissingen omtrent kapitaal moesten aanwezig zijn. Wellicht heeft de raad het op dat moment nooit gedacht eens op deze procedure beroep te zullen moeten doen.

Op die vergadering wordt beslist over:

- de “*pensioenen*”⁷³ *ordinaire passerende de 30 jaeren*”.
- de “*recoгноisseurs enumeratoire*”, de erkenning van acten waar een verbintenis aan vast zat, de pachten, enz., de gehele lijst, nominatief, kan betaald worden, “*volgende de preudhome ende eedt vande gonnen deselve doende volgens het 39 article*”, naar de wettelijke gebruiken en in eerbaarheid..
- “*Renten, executien, logementen ende raisiessisementen deser sullen gebracht worden onder de respectieve rubricken vande subsidien ende renten als wesende accessoire van diere ende bij dies smaekende de mateure derselve*”. Voor zover we begrijpen gaat het hier over de buitengewone, ‘accessoire’ begroting.
- “*Thoudt, keirsen voor de wetcamer, metsgaders pampier, penne ende inckt*”. We lezen in documenten van een andere tijd. Er is geen centrale verwarming. De kachel moet voorzien worden van hout. En niet alleen de wetcamer moet verwarmd en voorzien worden. Ook het kantoor van de greffier, “*ende comptoir vande greffie deser stede sal gehecht worden aende selve poinctijnghe voor brandkosten*”.
- “*Recoгноissance over toctroy ande majesteyt opde assysen wijnen ende bieren verschenen ougst 1674*” (bedrag: 100 pp. 12 sch.).
- “*Anden heere prelaet over twee jaer verschenen St Jansmisse 1675*” (bedrag: 400 pp. 0 sch.).
- “*Ontfanger van Gravinne van Isegem pacht 4 gem. 60 roeden lants + recoгноissance van 1 gem. in Westvleteren + 5 pint haver + 10 gansen t leste baefmisse 1674*” (bedrag: 638 pp. 13 sch. 4 d.).
- “*Heerlicke rente aan deselve*” (bedrag: 91 pp. – 4 sch.).
- “*Abt van Duinen cheins verschenen baefmisse 1674*” (bedrag: 12 pp. – 0 sch.).
- “*Kerk van Ste.- Bertins cheins van stadhuis verschenen baefmiss 1675*” (bedrag: 24 pp. 0 sch. 0 d.).
- “*Kerk van St. Jan 1 jaar pacht voor 1 gem. + ½ vierendeel meers bij de Coppernolle verschenen baefmisse 1674*” (bedrag: 20 pp. 0 sch.).
- “*Pieter MASEMAN 1 jaar cheins van erfve onder de stedeschole verschenen juni 1674*” (bedrag: 33 pp. 0 sch. 0 d.).

- "Pensioenen verschenen 1675" (bedrag: 5.628 pp. 8 sch. 0 d.).
- "Refectie ande calside, balien ende diergelicke" (bedrag: 2000 pp. 0 sch. d.).
- "Hout in de wetcamer, keirsen, pampier, pennen, inct, jurbelen, registers, schrifboucken" (bedrag: 600 pp. 0 sch. 0 d.).

Hiermee hebben we een momentopname. We namen dit geheel over, omdat we de indruk hebben dat hier de stadsrekening omwille van het verzet nauwgezetter werd bekeken. De periode ervoor kwam die niet uitgebreid op de vergadering en in het resolutieboek.

18-10-1675. De hemel is nog niet opgeklaard. Clais MASSELIS en Jan DE HASE komen om zichzelf veilig te stellen. "te kennen gevende dat den tyt van het overgeven van hemlieden remisen⁷⁴ comt texpireren", ze moesten nu binnen zijn met de fondsen van de ommestellingen. Ze willen duidelijk maken "dat het hemlieden faute niet en is" en willen "volcommen in de innijnghe". Wiens fout het dan is stellen ze duidelijk het is "nemaer aen Joos QUETSTROY die tergiverseert", hij blijft zich verzetten. Hij weigert "syne restanten over te geven". Daar hadden ze graag acte van "versouckende dat hiervan notitie soude mogen gehouden worden om te valideren naer behooren".

1676.

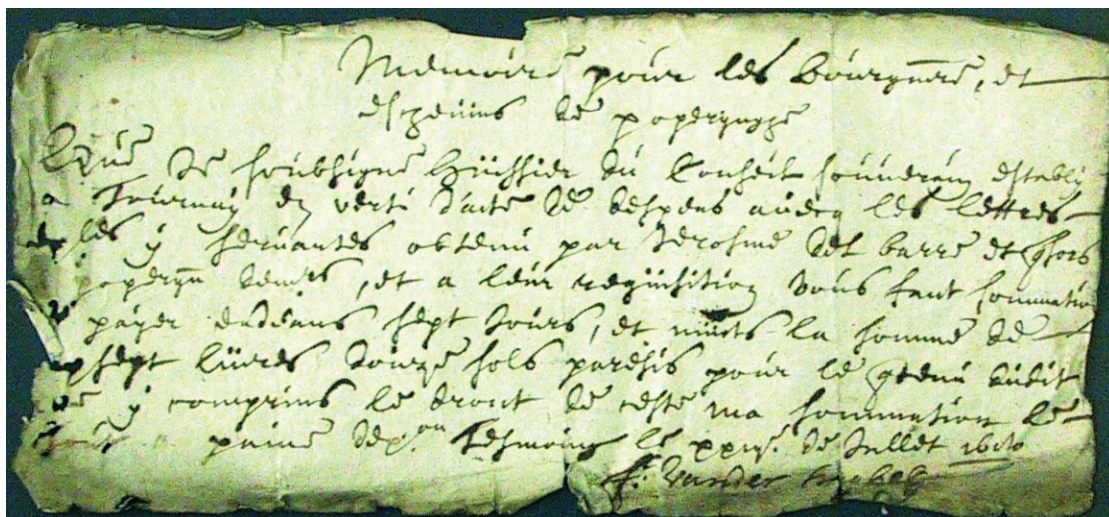
04-01-1676. Vanwege Leo DE GHELDE van Brugge wordt 24.000 gulden gevraagd. Zoals al vernoemd wordt gedreigd met "chiparaige vande zaelhove van lpre". 17.673 gulden voor Duinkerke op "peyne van militairelick geexecuteert te worden". Remedie van de stad: "Drije dobbel ommestellijnghe". Het verwondert niemand dat het verzet levendig blijft.

1677.

De weigering blijft.

1680.

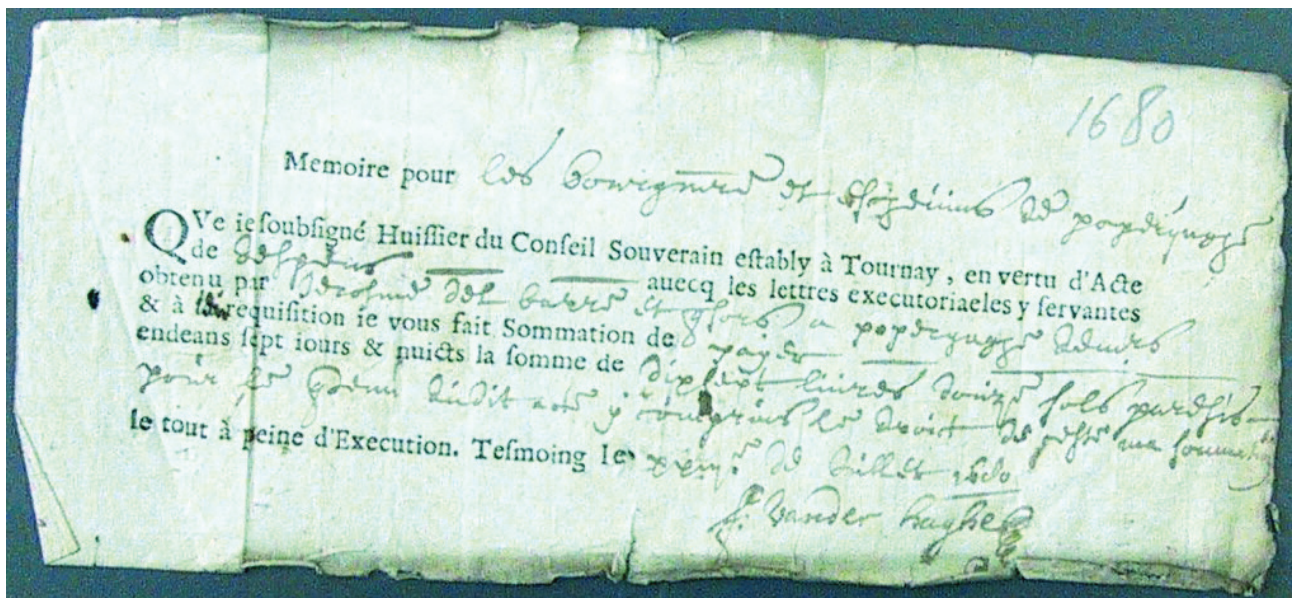
In de farde van de processen van 1680 vinden we ondertussen twee briefjes. De stad wordt eraan herinnert dat ze Jeroen moeten vergoeden. De snoodaard kon het van hoger hand (huissier du conseil souverain: de deurwaarder van de Algemene Raad) verkrijgen dat hij door de stad wordt vergoed 7 ponden 12 sols binnen de 7 dagen. Deze twee briefjes zijn: het originele gedrukte en het afgeschreven exemplaar. De stad moet betalen "pour ceste sommation". Is hij naar Doornik geroepen, is hij in naam van de stad in Doornik geweest...?

72 Regl. van zijn majesteit 30 07 1672. Dat er "geen binnencosten en soudesyn ende poincten ten zij datter alvoreen bij balliu, bgmrs ende schepenen twee vande meeste proprietarissen bij de gemeen gelande, ende vijf notable bij de ingestenen kiezen de welcke daertoe special sulle geadverteert ende beschreven wesen – presolutie sal genomen worden hoedaenige partijen van binnen kosten in pointijnghe sullen gebrocht worden – generale convocatie gecooren – dheer Jan DE ROODE ende Sieur Pieter SCHILDER ende ingesetene voor vijf notable dheer Pieter SCHERRIER, Guille HANCX, Sieur Michiel DE PLACKER, d'oude, Jacob LOOTEN, Jan QUAGHEBEUR, zv. Ghelein. 13 10 1675".

73 'Pensioen' betekent op dat moment 'loon'. Hetgeen men uitgeeft. Zit nog in het franse woord 'depense'.

74 Remise: teruggave. Het 'expireren', uitdoven van de tijd betekent dat er moet betaald worden.

Jeroen is voor zover we het kunnen nagaan aanwezig in het politiek gebeuren. In de gegevens rond de familiale gebeurtenissen wordt hij vaker geciteerd als voogd in de '70-er jaren.

Als ook dit briefje van onze Jeroen is dan moet Jeroen hier 54 jaar zijn. De 'conseil souverain' was de raad in Doornik die door het verdrag van Aix-la-Chapelle in 1668, als gevolg van de devolutieoorlog⁷⁵ was ingesteld. Hiermee werden Armentières/Armentiers, Bergues/Sint-Winockbergen, Furnes/Veurne, Courtrai/Kortrijk, Audenarde/Oudenaarde, Lille/Rijsel, Ath/Aat, Douai/Dowaai, Tournai/Doornik, Binche, Charleroi Frans gebied.

Wij hoorden omwille van de Tripple Alliantie⁷⁶ bij Doornik.

Geen gemakkelijk ventje

SAP 316⁷⁷, blz. 203v° lezen we een dispuut tussen Pieter SAVAETE verweerder tegen Jeroen DELBAERE zv. Pieter in verband met 48 schellijnghe[n] parisis over 'den coop ende leverynghe' van een 'coyebeeste'.

⁷⁵ 1667-1668, Louis XIV eiste van Spanje de 'devolutie' van de Nederlanden, waarmee hij aan gebedsuitbreiding deed.

⁷⁶ Op 23 januari 1668 sloten de Republiek der Verenigde Nederlanden, Engeland en Zweden een verbond in Den Haag. Vertegenwoordigers waren Johan de Witt voor de Republiek, Sir William Temple voor Engeland en graaf Kristoff von Dohna voor Zweden. De Triple Alliantie had als doel de agressieve politiek van Lodewijk XIV ten opzichte van de Spaanse Nederlanden een halt toe te brengen. De Franse koning was in 1667 begonnen met de Devolutieoorlog tegen Spanje en wilde de Spaanse Nederlanden aan zijn grondgebied toevoegen. Aangezien Zweden en de Republiek reeds bondgenootschappen met Frankrijk hadden gesloten, werd de Triple Alliantie naar buiten gebracht als een gezamenlijke poging te bemiddelen tussen Frankrijk en Spanje. De drie landen deden een beroep op Spanje om ten gunste van Frankrijk afstand te doen van ofwel Zuid-Nederlandse steden als Rijssel ofwel Franche-Comté. Dit hield een restrictie in van de wensen van Lodewijk XIV, die zowel de Zuid-Nederlandse steden als Franche-Comté bij Frankrijk wilde inlijven. Volgens een geheime bepaling moest Frankrijk desnoods met geweld worden gedwongen in te binden. Lodewijk XIV kwam echter snel achter de inhoud van deze geheime clausule, waarschijnlijk door verraad van de Engelsen. Niettemin sloten Frankrijk en Spanje vrede op 2 mei 1668, wat vooral was te danken aan de Triple Alliantie. De Alliantie sommeert Spanje om of Luxemburg of de Vrijgraafschap (Franche Comté) af te staan plus alle al veroverde gebieden (Douai, St. Omer, Rijsel en Kamerijk). Frankrijk moet daarmee genoegen nemen en de oorlog staken.

⁷⁷ Register van de dalingen 1641-1659.

Personalia

Kwartier van Jeroen's dochter.

We werkten dit kwartier uit omdat we vermoedden aanknopingspunten te vinden voor de dispensatie waarover sprake hierboven.

-- I --

1. Franciscus VAN CAIJSELE (°1667 +1724)
x 1690 Ghislana KEUWER (°1666-1692)
xx 24 06 1692 Joanna HUYGHE
xxx 30 07 1695

2. Cecilia DELBAERE (°1674 + 1736)

-- II --

- 4 Joannes VAN CAISEL
° te Poperinge (SB) op 23 februari 1642.
x te Poperinge (SB) op 29 juni 1664 met
- 5 Maria MESSELEIN
° te Poperinge (SB) op 14 juni 1643
+ aldaar op 9 februari 1723.
- 6 Jerome DELBAERE
° te Poperinge (OLV) op 11 september 1626.
x Hij is eerder getrouwd (1) te Poperinge (OLV) op 30 augustus 1648 voor de kerk met Mayke BACX
+ te Poperinge op 1 mei 1660, d.v. Andries BACX. (Zij is eerder getrouwd op 14 januari 1642 voor de kerk met Joannes QUAGHEBEUR, + te Poperinge (OLV) op 13 april 1648.
x te Poperinge (OLV) op 19 september 1660 voor de kerk (2) met
- 7 Catherina DE ROO
° te Poperinge (OLV) op 13 april 1634
+ aldaar. (Zij is eerder getrouwd te Boeschepe op 27 januari 1657 voor de kerk met Nicolays DEWULF
° te Poperinge (OLV) op 18 februari 1631
+ op 13 mei 1660, z.v. Joannes DEWULF en Gislana HUGE).

-- III --

- 8 Jacobus VAN CAISEL
° te Poperinge (SB) op 26 juni 1616
+ aldaar op 6 november 1702.
x te Poperinge (SJ) op 9 mei 1639 met
- 9 Catherina VERBOUCKES.

75 1667-1668, Louis XIV eiste van Spanje de 'devolutie' van de Nederlanden, waarmee hij aan gebedsuitbreiding deed.

76 Op 23 januari 1668 sloten de Republiek der Verenigde Nederlanden, Engeland en Zweden een verbond in Den Haag. Vertegenwoordigers waren Johan de Witt voor de Republiek, Sir William Temple voor Engeland en graaf Kristoff von Dohna voor Zweden. De Triple Alliantie had als doel de agressieve politiek van Lodewijk XIV ten opzichte van de Spaanse Nederlanden een halt toe te brengen. De Franse koning was in 1667 begonnen met de Devolutieoorlog tegen Spanje en wilde de Spaanse Nederlanden aan zijn grondgebied toevoegen. Aangezien Zweden en de Republiek reeds bondgenootschappen met Frankrijk hadden gesloten, werd de Triple Alliantie naar buiten gebracht als een gezamenlijke poging te bemiddelen tussen Frankrijk en Spanje. De drie landen deden een beroep op Spanje om ten gunste van Frankrijk afstand te doen van ofwel Zuid-Nederlandse steden als Rijssel ofwel Franche-Comté. Dit hield een restrictie in van de wensen van Lodewijk XIV, die zowel de Zuid-Nederlandse steden als Franche-Comté bij Frankrijk wilde inlijven. Volgens een geheime bepaling moest Frankrijk desnoods met geweld worden gedwongen in te binden. Lodewijk XIV kwam echter snel achter de inhoud van deze geheime clausule, waarschijnlijk door verraad van de Engelsen. Niettemin sloten Frankrijk en Spanje vrede op 2 mei 1668, wat vooral was te danken aan de Triple Alliantie. De Alliantie sommeert Spanje om of Luxemburg of de Vrijgraafschap (Franche Comté) af te staan plus alle al veroverde gebieden (Douai, St. Omer, Rijsel en Kamerijk). Frankrijk moet daarmee genoegen nemen en de oorlog staken.

77 Register van de dadingen 1641-1659.

10 Dieric MESSELEIN

° in april 1618

+ te Poperinge (SB) op 12 juni 1691.

11 Catherina WYCKAERT.

12 Petrus DELBAERE.

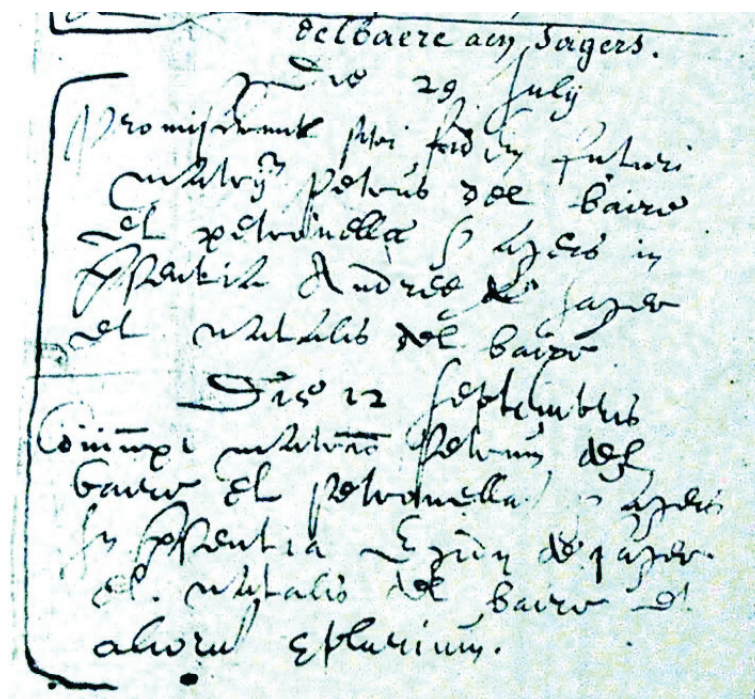
x te Poperinge (OLV) op 12 september 1617 voor de kerk (1) met

13 Petronella DE SAGHER

+ in maart 1629.

1617.

1617: Huwelijk DEL BAERE – DE SAGER.

29 juli 1617⁷⁸ beloofden Petrus DE BAERE en Petronella SAGERS in de tegenwoordigheid van Andreas DE SAGER en Natalis DEL BAERE te huwen. – 12 september 1617 verenigen ze zich in het huwelijk: Petrus DEL BAERE en Petronella SAGERS in de tegenwoordigheid van Egidius DE SAGHER en Natalis DEL BAERE en vele andere.

14 Christiaan DE ROODE

° te Berthen, Nord, F

+ te Poperinge. (Hij is later getrouwd te Boeschepe op 25 juni 1645 voor de kerk met Catherina VAN DE BOGAERDE).

15 Jacoba STECULORUM

° te St.-Janscappel, Nord, F op 31 mei 1612

+ te Poperinge rond 1644.

-- V --

16 Jacobus CAYSEELE

° in het jaar 1583

+ te Poperinge (SB) op 9 april 1657.

(Hij is later getrouwd na 1632 met Catherina COEVOET. Hij is later getrouwd te Poperinge op 29 juli 1635 met Cornelia LANDTSHEERE, ° te Heuvelland-Westouter.)

x te Poperinge (SB) op 24 november 1609 voor de kerk (1) met

17 Antonyken COEMELCK

° te Poperinge (SB) op 23 februari 1592

+ te Poperinge (OLV) op 17 april 1628.

⁷⁸ SAP I, 75v° Poperinge O.-L.-Vrouw.

24 Natalis DELBAERE.
x te Watou op 14 november 1622 voor de kerk met
25 Clara LE GRANDT.
26 Andries DE SAGHER.
27 Mayke QUECKE.
28 Nicolays DE ROODE.
30 Judocus STECULORUM
+ te Berthen, Nord, F.
31 Maria VAN SOETENE.

-- VI --

32 Joos CAYSEELE
+ voor 1622.
33 Ludovica X
+ te Poperinge (SJ) op 14 oktober 1622.
52 Andries DE SAGHER.
62 Allaert VAN SOETENE.

Jeroen is de alom gevraagde voogd 1660.

Uiteraard omwille van zijn familierelatie. Maar wellicht ook omwille van zijn al dan niet opdringerige ambitie.

Gillis DE SAGER, zoon van Gillis (voogd)

*Wettelyck deelvoocht van Jan QUAGHEBEUR oudt xvij jaeren ende Mayken QUAGHEBEUR oudt xviii jaeren de twee weesekynderen van Jan QUAGHEBEUR, filius Jans bij **Mayken** filia Andries **DE BACQ** ende dat van goedynghe hemlieden ghesuccedeet by der doot ende overlijden van voorseyde hemlieden moeder overleden cuerzuster deser stede van Poperynghe op den jsten meije 1660 (zalighe memorie) ende anghedeelt in verscheeden van **Jeronimus DELBAERE** filius Pieters hemlieden schoonvader⁷⁹ ende van Jeronimus, Petronelle, Mayke ende Cathelyne DELBAERE hemlieden halve broeders ende susters maternele voor hun eijghen ende proper goet tgonne volght landt conquest van sweesen moeder in den Wipperhoek een half ghemet vij roeden saylandt in den voornoemden houck abboutterende van oosten de vijf vierendeel xxvij roeden anghedeelt ten desen verdeele hemlieden schoonvader halve broeder ende suster overghemeene van suuden tot half de beke⁸⁰ van westen tlandt van de gulde van de Heilighen Sacramente ende tnoortende tot half de dreve vercreghen by coope jehens Nicolais DELBAERE volghende den coopbrief danof synde dus hier een half ghemet vij roeden. Item sullen haelen te weeseghelde op hemlieden schoonvader over hunnen portie in de vlietende ende inhavende catheilen groene vrucht en bestiaelene ghereeade pennynghen ende inschulden de somme van xiCLxxvj ponden vj schellijnghe iiiij deniers parisis ende dat suuver van alle vutschulden dewelcke oock hemlieden voornoemden vader verobligiert is te versekeren naer costuyme dus hier de selve 1176 – 5 – 4 vustschulden ten sterfhuyse bevonden desen lote volghende Jan ende Mayken QUAGHEBEUR voorseyt, twee weesen van de voornoemde overleden houder aen hemlieden selve tgonne sy goet hebben van vaderlicke weesepennynghen volghende hemlieden vooghdijebrief van daten 5 octobre 1648 onderteklent J.QUEVAL IC iiijxx xix⁸¹ ponden parisis Item houden noch aen hemlieden selven tgonne sij goet hebben bij der doot van Pieter ende Cathelijncen QUAGHEBEUR hemlieden halven broeder ende suster metsgadeders bij der eighen suster volghende den selven vooghdiebrief iC ponden Xij schellijnghe parisis ende daarmede voldaan soo verre ter kennisse van my onderschreven deelsman ghecomen is memorie. Aldus ghetrocken vutten serfhuyse staet van goede ghemackt ten voornoemden sterfhuyse die ghesloten was op de behoorelicken proetestatatie op den 16 junij 1660 ende daarmede bevonden taccorderen toornconden der waerheijt ende was onderteeckent A. BEKE⁸².*

79 Schoonvader: nu zou men meer het woord 'stiefvader' gebruiken. Noch het WNT noch het MNW geven die betekenis. We zijn hier echter omwille van de stamboomgegevens praktisch zeker van de betekenis.

80 Hier de Vlieterbeek, zuid in de Wipperhoek.

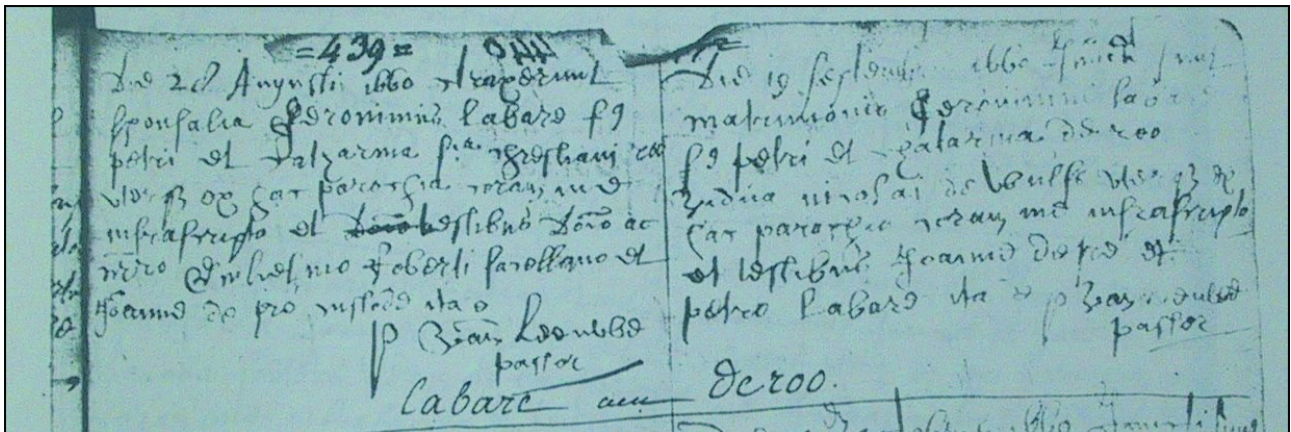
81 199.

82 SAP 323, 13.

1660: Tweede huwelijk.

28/08/1660 – 19/09/1660

Verloving en huwelijk van Jeroen, zv. Petrus LABARE, x Catharina, dv. Christiaan DE ROO.

1661.

Compareerde **Hieronimus DELBAERE** filius Pieters ende **Catherinne** filia Christiaan **DE ROO** synne huysvrouw de welcke omme te versekeren de weesepennynghen van Christiaan filius Nicolays **DEWULF** wettelyck ghewonnen by de voorseyde comparante hem competerende par vaders dood bedraeghende volghens syn deellot van daten ij septembre 1660, ondertekent A. BEKE, de somme van drie hondert drie en veertigh ponden hebbende verbonden (soo sy doen by dese) de wederhelft van alle de partijen van lande by sweesen lodt behelst ende met hem ghemeene soo van ghelycke dhelft van alle de catheilen daer innen begrepen met belofte van voorder seker te doenen ter ordonnantie van oppervoochden. Actum present dheers Jaecques **FOLCQUE**, burghemeestere ende Jan **BLANCQUAERT** 22 en april 1661.

Hier vinden we de bevestiging dat Catharina DEROO eerst gehuwd was met Nicolaas DEWULF. Christiaan zal een kind van die Nicolaas zijn geweest.

1663.

Jeroen woonde in de helhoek. De goederen die hij vastlegt om de weeskinderen Jan en Mayken **QUAGHEBEUR**, kinderen van de weduwe waar hij mee huwt, liggende in die hoek; "drie ghemeten ofte daerontrent gerslantt in den Hellehouck streckende suut ende noort, abbouterende van oosten Charles **DE ROODE**, van westen Lambert **VAN DE GOESTEENE**, van oosten vidua Clays **HUUGHE**, ende van noorden de kijnderen Jeroen **DELBAERE**".

1667.

Compareerde Jan **QUAGHEBEUR** ende Carle **CARTON** in huwelyck hebbende Mayken **QUAGHEBEUR** de welcke syn ontslaen Gilles **DE SAGHER** hemlieden vooght 1667⁸³.

Zoals we hoger al lieten blijken. Jeroen was verwant aan de familie **DESAGHER** in rechstreekse lijn.

1670.

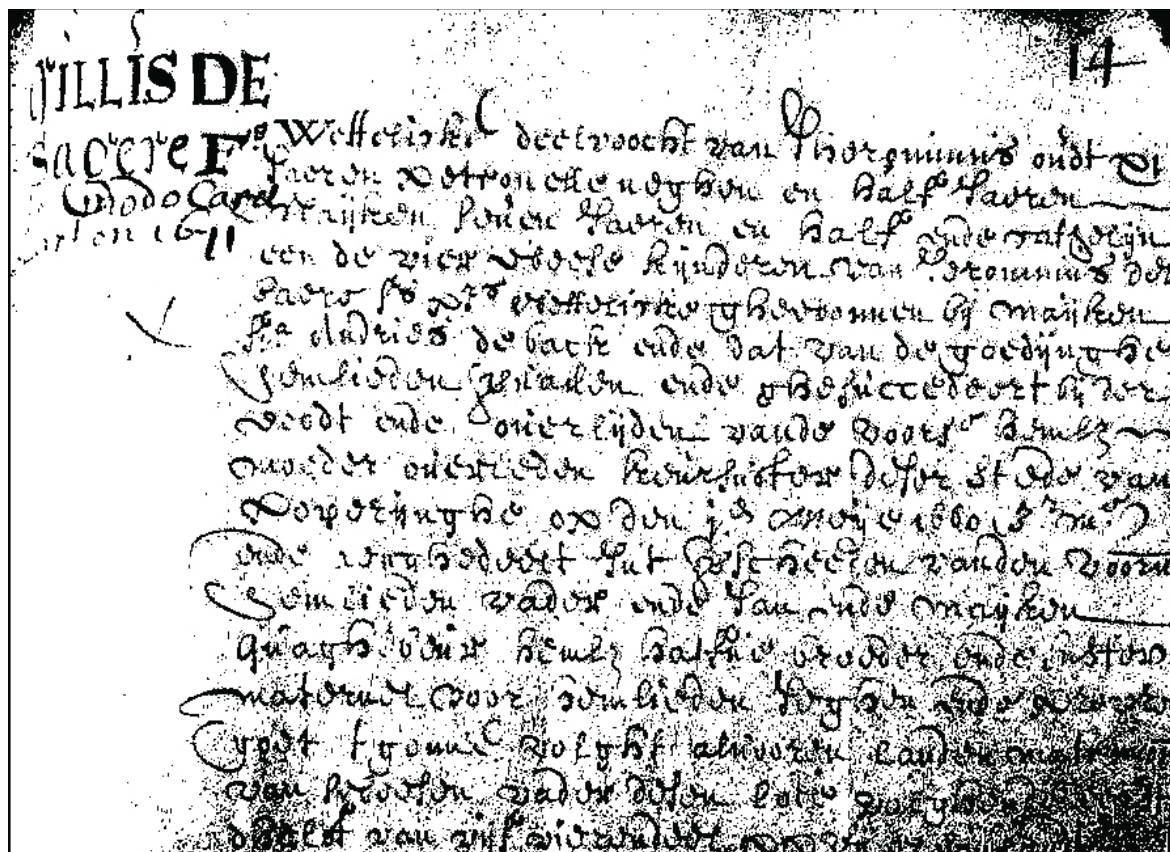
Deellot omme Valentijn oudt 12 jaeren, Cornelis 8 jaeren, Magdalene 10 ½ jaeren en Cathelyne zeven jaeren de vier achtergelaeten weesekynderen van Cornelis, filius Caerle **WYCKAERT** daer moeder als was Janneke **DE ROO** wettelyck ghewonnen bij Prontken filia Mahieu **ROSSEAU** mitsgaaeders omme Maillaert oudt ontrent 15 ½ jaeren ende Marie 14 jaeren de twee achterghelaeten weeskijnderen van Maillaert **HUYGHE** wettelyck ghewonnen by het voornoemde Prontien **ROUSSEAU** in eerste huwelycke ende dat van winkelwaere goedijnghen de voorseyde ses kijnderen vervallen ende gesuccedeert bij der doot ende overlijden van voornoemde henlieden moeder overleden ceursuster deser stede van Poperijnghe op den 1670 (zaligher memorie) ende hemlieden aenghedeelt uit verscheet van voornoemde **WYCKAERT** als weduwaere ende blijfver ten bvoornoemden sterfhuyse tgonnen volght syn dese weesen geadsisteert van **Hieroon DELBAERE** hunne wettelycken vooght. Alvooren Maillaert en Marie **HUYGHE** ... van voornoemden

WYCKAERT over het bedrach van weesepennijnghe die hemlieden gesuccedeert sijn bij der doot van voorseyde hunnen vader, ter somme van iiiiCx ponden parisis. De voorseyde ses... mo(et)en(de) ? ontvangen van voornoemden hemlieden vader .. hunne suver portie inde vliedende ende inhavende catheilen, vruchten bestiaelen ... boven alle uyt schulden te ...⁸⁴

1671.

Erfenisregeling.

Connectie DELBAERE-DE SAGHER

Jerome (11jaar), Petronelle (9 jaar ½), Maijke (7 jaar ½) en Cathelij, kinderen van Jerome, zv. Pieter, en Maria DE BACK(+ 1/05/1660), dv. Andries. Hij hertrouwt met Catharina DE ROO. Jan en Maijke QUAGHEBEUR, waren halve broer en zus. Zijn vader Pieter is gehuwd met Pieternelle DE SAGHER. Daarom is Gillis DE SAGHER voogd nog in 1671.

Cecilia Delbaere zijn dochter is als weduwe al de stad genaderd. Ze verkocht goed aan de koeistraat en het Provenstraatje in de hipshoek.

Compareerde in persooen Ceceilia **DELBAERE**, weduwe van Francois VAN CAEYZEELE welke bekende mits desen wel ende deughdelick verckocht te hebben aen Frans BOLLENGIER present ende accepterende neghen vierendeel ofte daerontrent onder hommelhof ende saylandt gheleghen in den hipshoek deser jurisdictie emmers de partije hoop ende wicke tegenwoordigh ghebruyckt door de vercopeghe palende van oosten het coijstraetien, van zuyden Dhr Pieter Vijncent ISENBRANDT van westen het Provenstraetien, ende van noorden het sterfhuys Dhr ende Meester Jan PETYT dit omme daer aen handt te slaen met den dagh van de erfenisse voor godtspenninck een permissie schellynck lyfcoop ses ponden parisis thoofclede een croonestuck in spetie voorts ses ponden parisis omme daarmede te betaelen de retributioe van thien missen tot laefnisse van de ziele van s'vercoopeghes overleden man, ende voor coopsomme principael tneghentigh ponden grooten vlamsch drij suyver gheldt met welke principaele pennijnghe gehecht sijn de capitaelen ende verschenen croijsen van twee distincte obligaetien respectie croijserende ten intreste van den pennijnck sesthesiende.

84 SAP 324, blz. 370

1720.

Franciscus VANCAYSEELE bewoonde de Hipshoek.

*Deellot voor Charles out 17 jaeren, Theodoor out 12 jaeren, Frans 10 jaeren, Catherine Therese out 18 jaeren ende Christine Therese out 14 jaeren als ofte daer ontrent de 5 mijnderjaerighe kinderen van Frans VAN CAYSEELE, filius Jan ghewonnenn in wettelicken huwelicke bij Cecilia **DELBAERE**, filia **Jeroon** dit van goederen aen selve vijf kinderen vervallen en ghesuccedeert bij der dood ende overliden van voornoemde Frans VAN CAYSEELE hunnen vader overleden gedie in de Hipshoek onder de prochie van Onze Lieve Vrouwe tot Poperijnghe op den 11 oust 1720 zaligher memorie.*

Kranig.

De ingewikkelde situatie van de partners van Cecilia DELBAERE x Frans VANCAYSEELE en de dood van zijn tweede vrouw wordt iets meer zeker wanneer we in deze akte lezen dat Janneke HUYGHE, de zus van Jaquemynke, waarvan de akte hieronder, geregeld wordt door Jeroen DELBAERE. Jeroen is dan zestig jaar. In die akte wordt tevens verwezen naar de dood van Joanna. In 1721 wordt gezegd dat haar nalatenschap is geregeld.

*Deellot⁸⁵ voor Jan DE ROODE oudt achttien jaeren ofte daer ontrent de weese van Jan DE ROODE, filius Jaecques bij Marie WECHSTEEN de dochter Jacob de selve weese ghewonnenn in wettelicke huywelicke bij Jaacquemijnen HUYGHE dochter van Marcus daer moeder af was Anna DE ROODE, dochter van Christiaen dit van de goederen aen de selve weese vervallen ende gesuccedeert bij de doot van tselve Jaquemijnen HUYGHE synne moeder overleden keursuster onder prochie van Onze Lieve Vrouw in de Schoudemonthouck van Poperijnghe op den 21 en van octobre 1721 zalighe Memorie ende aengedeelt tusschen Ant VERSCHOETE van voornoemde Jacob DE ROODE Sweesens vaedere als wedewaer ende blijver ter selven sterfuijse mitsgaeders sweesens broeder ende suster als arfgenaemen ten voorseyde sterfuijse voor sijn eijghen ende proper goet tgonne volght sijnde dese weesen ten verdeelee gheassisteert gheweest van Nicolaijs HUIJGHE sijnen cousijn als deelvooght ende bevooght van Jacob DE ROODE filius den voornoemden Jacob sijnnen broeder ende geeedden vooght materneel goedijngen commende van de zijde van de overledene diesen ghedeelt heeft van tsterfuijse van Mahieu HIJGHE fiilius Nicolais haeren oom ende bij der doot van **Janneken HUIJGHE** haere suster overledene huijsvrauwe van **Franchois VAN CAIJSEELE** ende voorts bij successie van ... alles uytwijsens de vooghdije rekenijnghe wettelicke gedaen door **Jeroon DE BAERE** ende sieur Salemon HIJGHE als vooghden vande overleden ende voorseyde haere sustere gestorven den 31en meije 1688 dies derfven is belast tot dhelft in bijleven in proffijte van de blijver Wipperhoek Poperijnghe alvooren competeert aen de weese het gerechte vierde part van vier lijnnen acht roeden saijlant ghenamt descampstuck gelegen in den selven Wipperhoek sijnde ghemeene ende onverdeelt over de resteerende drie deelen met de voorschreven Jacob DE ROODE de jonghe ende Pieter DE ROODE mistgaeders Pieter PISSON in huijwelick hebbende Pieternelle DE ROODE sijnnen broeders ende susteres streckende suijdt ende noort paelende met doostzijde Nicolaijs HUIJGHE delfhaegehe medegaende tsuijteinde tot half een beke daer over tland van Pieter VAN PEENE hebbende suijdt oosthoucke een waterput den welcken mede gaet de westzijde mijn heere BULTEEL ende het noorteijnde den voornoemden HUIJGHE dies in lande 45 roeden Hellehouck van Poperijnghe.*
Item competeert ghelijck vierde paert van dhelft van een ghemet seshien roeden boschlant ghenamt tabeel elst ghemeene ende onverdeelt daer de ande drie vierden met de voorseyde synnen broeders ende susters ende over de resteerende helft met den voorschreven.

85 SAP 327, 251v°. Hier een bewijs dat je soms ver nadien moet gaan zoeken om een detail te ontdekken. In die acte van 1721 lezen we dat rond Janneke en haar dood toch geen datum te vinden is.

[illegible]

74 SAPPiG - JAARGANG V - NUMMER 2 - SEPTEMBER 2008

Het gezin Jeroen DELBAERE

Jerome DELBAERE

° te Poperinge (OLV) op 11 september 1626⁸⁶, z.v. Petrus DELBAERE en Petronella DE SAGHER.

1e x te Poperinge (OLV) op 30 augustus 1648 voor de kerk (1) met Mayke BACX, + te Poperinge op 1 mei 1660, d.v. Andries BACX. (Zij is eerder getrouwd op 14 januari 1642 voor de kerk met Joannes QUAGHEBEUR. (Hij was later gehuwd met Catharina DEVOS + te Poperinge (OLV) op 13 april 1648).

Uit dit huwelijk:

1 Jerome

2 Pieter Ghelein

° te Poperinge (OLV) op 20 maart 1656⁸⁷, + voor 1660.

3 Pieternelle

° voor 1659, + te Poperinge (OLV) op 16 juni 1683⁸⁸, x Zij is getrouwd (1) te Poperinge op 19 april 1671 x voor de kerk (1) met Gislenus LEBBE

° te Poperinge (OLV). Zij is getrouwd te Poperinge (OLV) op 8 januari 1679 voor de kerk (2) met Joos BARTIER + te Poperinge op 27 januari 1701, z.v. Joos BARTIER en Christijne HALLOIS. (Hij was later gehuwd met Jacquemyne BURGO, d.v. Jan BURGO.)

4 Mayken.

5 Cathelyne.

2e x te Poperinge (OLV) op 19 september 1660 voor de kerk (2) met Catherina DE ROO

° te Poperinge (OLV) op 13 april 1634, + aldaar, d.v. Christiaan DE ROODE en

Jacoba STECULORUM. Zij is eerder getrouwd te Boeschepe op 27 januari 1657 voor de kerk met Nicolays DEWULF, ° te Poperinge (OLV) op 18 februari 1631, + op 13 mei 1660, z.v. Joannes DEWULF en Gislina HUGE.)

Uit dit huwelijk:

1 Maria Magdalena

° te Poperinge (OLV) op 17 augustus 1661⁸⁹, + aldaar op 29 augustus 1726.

Zij is getrouwd te Poperinge (OLV) op 30 augustus 1682 voor de kerk (1) met Isaac DE CREUS.

Zij is getrouwd te Poperinge (OLV) in juli 1691 voor de kerk (2) met Nicolaus FOLLE.

2 Anne,

° te Poperinge (OLV) op 16 april 1663⁹⁰, + aldaar.

3 Joanna Antonia,

° te Poperinge (OLV) op 16 december 1664⁹¹, + aldaar op 5 december 1705.

Zij is getrouwd te Poperinge op 13 januari 1687 voor de kerk met Pieter QUAGHEBEUR, ° te Poperinge (OLV) op 1 augustus 1658, + aldaar op 15 mei 1740.

4 Hieronimus,

° te Poperinge op 9 juni 1666⁹², + voor 1678.

5 Jacobus,

° te Poperinge (OLV) op 15 januari 1668⁹³, + aldaar, x te Poperinge (OLV) op 24 oktober 1691 voor de kerk (1) met Jacoba ROUSSEEUW, ° te Poperinge (OLV) op 13 december 1663, + op 9 oktober 1728, x (2) met Cecilia WAEGHEMAECKERS.

6 Cathelyne,

° te Poperinge (OLV) op 8 december 1671⁹⁴, + aldaar op 8 oktober 1712. Zij is getrouwd te Poperinge (OLV) op 16 april 1693 voor de kerk met Jan Hubert QUAGHEBEUR, ° te Poperinge (OLV) op 1 november 1666, + aldaar op 9 januari 1748, z.v. Pieter QUAGHEBEUR en Jacquemyne WIMEEUW.

86 Poperinge OLV I, 54.v°

87 Poperinge OLV II, 277.

88 Poperinge OLV II, 306. DE LA BARRE.

89 Poperinge OLV II, 478, peter: Lambertus GOESTEENE, meter: Maria Magdalena ROUVROY.

90 Poperinge OLV II, 491, peter: Ferdinandus VERBURGH, meter: Maria MAES uit Godewaertsvelde.

91 Poperinge OLV II, 517, Peter Meester Antonius Fremault, meter: Petronella TRYSTAM, uxor Daniël PENNEMAN.

7 Cecilia,

° te Poperinge (OLV) op 30 oktober 1674⁹⁵, + te Poperinge op 30 januari 1736. Zij is getrouwd te Poperinge (OLV) op 30 juli 1695 met Franciscus VAN CAIJSELE, ° te Poperinge (SB) op 7 september 1667, + te Poperinge (OLV) op 11 augustus 1724, z.v. Joannes VAN CAISEL en Maria MESSELEIN. (Hij is eerder getrouwd te Poperinge (OLV) op 16 april 1690, ondertrouwd op 25 maart 1690 voor de kerk met Ghislana KEUWER, ° te Poperinge (OLV) op 19 oktober 1666, + voor 1692. Hij is daarnaast getrouwd te Poperinge (OLV) op 24 juni 1692, ondertrouwd op 7 juni 1692 voor de kerk (2) met Joanna HUYGHE, + voor 1721, d.v. Marcus HUYGHE en Anna DE ROODE.)

8 Francisca,

° te Poperinge (OLV) op 28 juni 1676⁹⁶, + aldaar op 22 september 1751.

Zij was gehuwd met Bernard FOLLEZ.

9 Hieronimus Gregorius,

° te Poperinge (OLV) op 3 oktober 1678⁹⁷.

10 Jacobus

Aan de peter en de meter te zien is hij omringd van ronkende namen FREMAULT, ROUVROY, PENNEMAN.

Wordt vervolgd

92 Poperinge OLV II, 526, peter: Walram VERSTRAETE, meter: Maria QUAGHEBEUR.

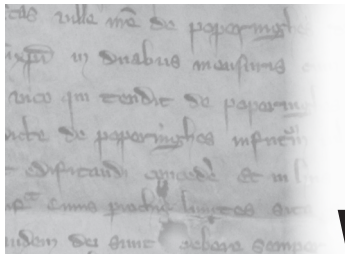
93 Poperinge OLV II, 544, peter: Jacobus PIERENS, meter: Joanna QUAGHEBEUR.

94 Poperinge OLV III, 25, Antonius FREMAULT, meter: Joanna VANDEWALLE.

95 Poperinge OLV III, 54, peter: André Judocus QUETSTROY, meter: Joanna DELABRRE

96 Poperinge OLV III, 74, peter: Daniël PENNEMAN, meter: Francisca WULF.

97 Poperinge OLV III, 96, peter Richard CAMBRAY, meter: Catherina BOLAERT.

VONDSTEN AAN DE ELSENBRUGGE

Elsenbruggestraat

Wanneer de Toponymie er eens zal zijn dan wordt het wel makkelijker voor de doorsnee Poperingenaar, die dat werk aanschafte, om de locatie te situeren: de Elsenbruggestraat is grosso modo de huidige Deken De Bolaan.

De nachtwacht van de O.-L.-Vrouweparochie had zijn gebied tot aan de Elsenbruggestraat. Het port, de stad hield daar op. Midden 16de eeuw wordt in de papieren van het Gasthuis gewag gemaakt van de Stenen brug over de Vleterbeek. In de Kroniek van Groot-Poperinge schrijft Willy Tillie over een stadschool die aan de Elsenbruggestraat staat. En ook Westhoek jaargang 23, 2007 nr. 3-4, blz. 172 gaf Wijlen Meester Germain Schoonaert een tekeningetje met duidelijke stand van zaken einde 16de eeuw.

In 1784 komt volgens de genoemde kroniek de nieuwe gemeenschappelijke stedelijke begraafplaats in de Elsenbruggestraat. De gasthuiszusters hadden een eigendom langs de Elsenbruggestraat met de naam "De potterie". Daar stond tevens een schietpers. Deze straat is in de achttiende eeuw veranderd in Reninghelststraete.

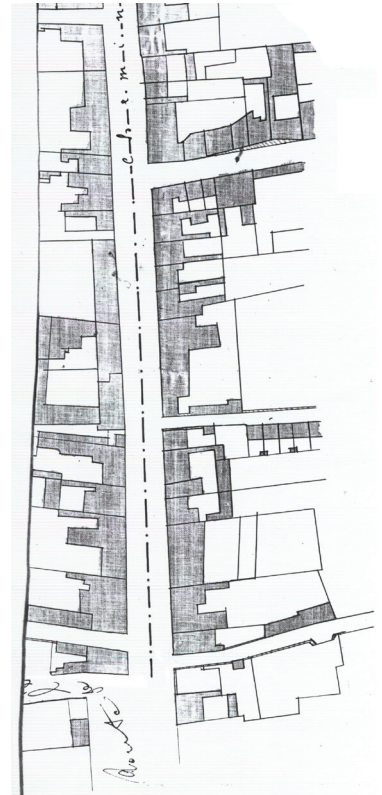
De Krant van West-Vlaanderen 06-06-2008: Leerlooierij uit vijftiende eeuw blootgelegd.

We hebben het eens nagepluisd. Reporters en vaak ook gidsen nemen soms een loopje met de edele kunst van de objectieve historisch-kritische rapportering. De opkomst van de gediplomeerde vertellers zal daar misschien iets aan verhelpen. We zijn uiteraard positief en hoopvol.

In de casus waar we hier mee te maken hebben pogen we zelf ook onze verantwoordelijkheid niet te ontvluchten als betrokken heemkundige alliantie hebben we even de documenten naast mekaar gelegd en probeerden we een synthese.

1ste opgraving: aan de brug.

Ter plekke zagen we inderdaad dikke muren. De brug was zo te zien een robuuste 'stenen brug'. Ze is trouwens ook zo vernoemd in de historische documenten die we vroeger al ter hand namen. Hebben de funderingen die verder nog te zien waren ook nog te maken met funderingen van gebouwen van de school uit de zestiende eeuw (de ghemeene schoole). Dit zou moeten worden uitgemaakt met de verslagen van de metingen en de juiste situering van de opgemeten vondsten. Een rapport zal wel in de handen zijn van de archeoloog van Archeo7. Hoeveel schrijverszin we bij deze instanties zullen zien ontplooiën daar willen we nog alle kansen voor open laten. Het artikel in de plaatselijke krant laat veronderstellen dat hier wel nog een vervolg wordt aan gebreid. In hoeverre de pers de titel brouwde of als die titel uit de mond van de archeoloog kwam is niet duidelijk "leerlooierij uit de 15de eeuw blootgelegd". Hiermee komen we bij de tweede opgraving.

2de opgraving aan de Kleine markt.

Ook weer een toponiem om het aangekondigde werk te raadplegen. De Kleine Markt is het huidige Burgemeester Bertenplein.

Een leerlooierij?

Een leerlooierij had inderdaad looikuipen. Die kuipen of 'baseins' waar ongebluste kalk werd in gedaan dienden om de vellen te ontharen. Zo'n kuipconstructies waren er niet te zien. Toch was de materie naast de wanden van de kelder wel degelijk van die aard dat men daar een ruimte had waar leer werd gestapeld of gedumpt?

Om onmiddellijk te besluiten dat daar een site was waar een leerlooierij gevestigd was lijkt ons een wat te snelle conclusie. We weten wel dat er aan de Vleterbeek looiputten moeten geweest zijn. Restanten hiervan zijn ook opgemerkt in de tuin achter het huis van Yves Van Bruwaene, Boeschepestraat 8, voorheen kantoor notaris Elie Van Cayzeele. Aangezien in Poperinge ook een schorsemolen¹ (buurt huidige Schipvaarthoeve) was, waar men de grondstof voor het looizuur uit de eikenschors haalde moeten er zeker leerlooierijen in Poperinge geweest zijn.

Kleine Markt

De kelder die men blootlegde op de hoek aan het gebouw van ADMB Sociaal Bureau – Unizo waarvan foto lijkt ons niet zo oud. We zochten even op wie daar kan gewoond hebben in de 19de eeuw. Op deze speurtocht kwamen we op een familiekluwen vanaf het ontstaan van België tot aan de 20ste eeuw. De bewoners van het pand 1840 waren winkeliers.

Op de Popp kaart kun je al zien dat de Deken De Bolaan (toen Reninghelststraat) verlegd werd. De huidige toestand is dat de beide straten op mekaar aansluiten. Op de oude kaart ligt de Peperstraat niet in het verlengde van de Reninghelststraat.

Toen was de Kleine Markt nog rondom met huizen bebouwd. Er stond dus een hoekhuis dat in feite nu onder de Deken De Bolaan ligt. Dat was ook hetgeen de kraanmannen hadden gezien. Ze stoten op een bevloerde kelderruimte.

¹ Het Schorsemolenhof op de hoek van de Elverdingestraat en de ring heeft zijn naam vanuit de Schorsemolenweg die naar de schorsemolen liep over het kerkhof naast de aangelegde ring.

² Oude 'Pyperstraat', een instrument de pype.

Bij de opzoeken ontdekten we dat de woning te maken had met de familie VENIERE. Daar woonde (ong. 1815) een weduwe Marie (Cathérine) Dedrie³ (80), koopvrouw, met haar twee dochters Barbara (46) en Marie Thérèse (51), samen met de meid Geneviève Voorde (36). Later in 1826 is daar een neef komen bijwonen, hij is dan 23 jaar. We moesten dus deze familie even grondig ontwarren en daar hadden we twee interessante oefeningetjes aan.

We ontdekten hoe de families rond de Kleine Markt elkaar gevonden hebben.
en dat het huisje op de hoek een handelshuis was dat verdween rond het ontstaan van België.

Uit de samenstelling van het gezin halen we:

Mevrouw Dedrie Marie, gehuwd met Pieter Jacobus Eugenius VENIERE. Marie sterft op 06/01/1822, dan is ze 86 jaar 9 maanden en 20 dagen, als weduwe van P. J. Eug. Veniere (marchand de fil – linnenkoopman). Marie Thérèse VENIERE sterft 15/03/1835, sinds 28/10 71 jaar.

Enkele linken

Een brok stamboom VENIERE

De neef van 23 jaar die kwam bij wonen komt uit het gezin VENIERE-DEKERVER

Ludovicus Bernardus VENIERE

+ op zaterdag 6 juli 1833 te Poperinge.

Ludovicus was gehuwd met

Genoviva DEKERVER

+ op donderdag 30 maart 1837 te Poperinge.

kind:

1 Benedictus Ludovicus VENIERE, koopman

° op donderdag 4 augustus 1803 te Poperinge.

Benedictus is getrouwd op dinsdag 12 april 1842 te Poperinge. (getuigen waren Joannes Jacobus VENIERE, 36j, broer van de bruidegom, Philippus Josephus VENIERE, 31j, landb., broer, Philippus VRAMBOUT, 55j, oom van de bruid, koopman en Benedictus Josephus VRAMBOUT, 25j, broer van bruid), op 38-jarige leeftijd met

Delphina Clementia Barbara VRAMBOUT (32 jaar oud)

° op woensdag 19 april 1809 te Poperinge., d.v. Petrus Joannes VRAMBOUT en Clara Philippina Barbara BRUYNOOGHE. (Hij is 1846 in de bevolkingsboeken genoteerd als 43 jaar. Hij staat dan genoteerd als de 16de bewoner van de Kleine Markt. Benedictus is kruidenier, zij is 37 jaar. Er is een kind Achille die in 1849 het jaar van zijn geboorte stierf voor het een maand oud was. De ouders Vrambout – Bruynooghe woonden in 1830 op het lijstnummer 17. De zussen Delphine en Virginie waren toen 5 en 1 jaar).

De ouders van Marie Thérèse en Barbara waren:

Pieter Jacobus Eugenius VENIERE, winkelier. Hij stierf voor 1830. Pieter was gehuwd met Maria Catharina DEDRIES⁴. Ze werd genoteerd onder nr. 15. Uit de gedrukte bevolkingslijst kenden we al enkele van haar kinderen:

Er was nog een broer van de twee dochters nl.

Ludovicus Bernardus VENIERE, mandemaker en winkelier

° op dinsdag 6 februari 1776 te Poperinge.

+ op woensdag 6 maart 1833 aldaar, 57 jaar en 28 dagen oud.

gehuwd op maandag 13 september 1802 te Poperinge, op 26-jarige leeftijd met

Francisca Godelieve DEKERVER (33 jaar oud)

° op donderdag 7 september 1769 te Poperinge.,

+ dinsdag 31 januari 1837 aldaar, 67 jaar en 146 dagen oud, d.v. Josephus Franciscus DE KERVER (landbouwer) en Maria Joanna Pelagia LIEFOOGHE.

kinderen

Uit dit gezin werden meerdere kinderen geboren: zie volgende alinea (o.a. Pieter Joannes Veniere)

³ In de gepubliceerde bevolking 1813 (VVF) staat Elledrye: origineel lezen we Dedries, zeg maar Dedrie.

⁴ Eldedrie als familienaam op de gedrukte bevolkingslijst.

Handelaars rond de Kleine Markt.

1 Pieter Joannes VENIERE, koopman en pottenbakker

° op zaterdag 24 september 1808 te Poperinge.

+ op maandag 30 november 1840 aldaar, 32 jaar en 67 dagen oud.

Pieter is getrouwd op woensdag 12 december 1832 te Poperinge, op 24-jarige leeftijd met Maria Theresia BEHEYT (30 jaar oud), Koopvrouw⁵

° in juli 1802 te Ardooie.

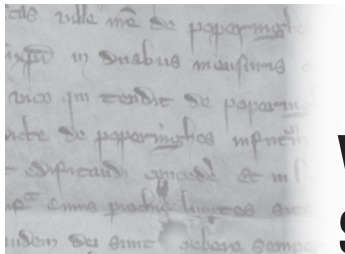
+ op dinsdag 5 april 1881 te Poperinge., 78 jaar en 9 maanden oud, d.v. Amandus BEHEYT

(werkman) en Maria Anna DECEUNINCK. Maria is eerder getrouwd op woensdag 12 april 1826 te Poperinge voor de kerk, op 23-jarige leeftijd met Petrus Joannes ROY (23 jaar oud), koetsier, ° op zaterdag 19 juni 1802 te Poperinge. + op woensdag 24 november 1830 aldaar, 28 jaar en 158 dagen oud, z.v. Carolus Ludovicus ROY (tabakkerver en werkman) en Jacoba Cornelia KESTIER.

Op die manier was Benoit of Benedictus een neef van de beide 'oude jonge dochters'.

De verdere ontleding van de bewoners op het Burgemeester Bertenplein zou een interessante studie inhouden wat de huwelijken onder handelaars betreft en de bewoners van die 'kleine markt'.

⁵ Maria is later getrouwd op dinsdag 20 mei 1845 te Poperinge, op 42-jarige leeftijd met Bartholomeus Ludovicus BERTIER (49 jaar oud), landslieden en koopman (° 24 augustus 1795 te Elverdinge, + 22 februari 1871 te Poperinge, 75 jaar en 182 dagen oud), z.v. Petrus Xaverius BERTIER en Isabella Clara PAUWELS. Bartholomeus is eerder getrouwd op woensdag 28 juli 1824 te Poperinge, op 28-jarige leeftijd met Cornelia Francisca Barbara SYNAEVE (45 jaar oud), (° 21 februari 1779 te Poperinge, + 19 februari 1843 aldaar, 63 jaar en 363 dagen oud), d.v. Joannes Jacobus SYNAEVE (landbouwer) en Maria Joanna Constantia VANCAEYZEELE. Cornelia is eerder getrouwd op woensdag 4 november 1807 te Poperinge, op 28-jarige leeftijd met Petrus Mansuetus VANDENBUSSCHE (37 jaar oud), landbouwer en herbergier, (° 16 juni 1770 te Reningelst, + 6 april 1822 te Poperinge, 51 jaar en 294 dagen oud), z.v. Franciscus Donatianus VANDENBUSSCHE (landbouwer) en Isabella Thersia LOONES. Petrus is eerder getrouwd op maandag 30 augustus 1802 te Poperinge, op 32-jarige leeftijd met Angela Josepha COEVOET (38 jaar oud), herbergierster, (° 17 mei 1764 te Watou, + 22 mei 1807 te Poperinge, 43 jaar en 5 dagen oud), d.v. Matheus Jacobus COEVOET (schepen Heerlijkhede Cortewijlle) en Maria Joanna Francisca ROUSERÉ. Angela is eerder getrouwd voor 1801, getrouwd op maandag 29 juni 1795 te Poperinge Sint-Bertinus. voor de kerk (getuigen waren Matheus COEVOET (vader) en Joannes Franciscus VANDELANOTTE (broer)), op hoogstens 37-jarige leeftijd met Pieter Carolus VANDELANOTTE (hoogstens 46 jaar oud), landbouwer en herbergier, (° 29 maart 1755 te Poperinge Sint-Jan, + 29 december 1801 te Poperinge, 46 jaar en 275 dagen oud), z.v. Carolus Stephanus VANDELANOTTE (landbouwer) en Maria Petronilla DEROO(DE). Pieter is eerder getrouwd op dinsdag 19 oktober 1784 te Poperinge O.L.V. voor de kerk (getuigen waren Petrus Jacobus VANDELANOTTE (oom) en Petrus Andreas GALIAERDE (broer)), op 29-jarige leeftijd met Barbara Theresia Petronilla GALLIAERDE (ongeveer 35 jaar oud), (° rond 1749 te Poperinge O.-L.-Vrouw, + 16 mei 1795 te Poperinge Sint-Bertinus, ongeveer 46 jaar oud), d.v. Petrus Ambrosius GALLIAERDE (landbouwer) en Catharina Theresia CHRISTIAEN.

VERKOPINGEN IN HET ZWYNLANT.

SAP 864a. (deel 3)

Vervolg van SAP-pig IV, nr 2, september 2007, SAP-pig V, nr1, maart 2008

Samyn Martin.

Nr: 1740/1

Datum: 07-03-1740

Verkoper: Jan Baptiste DE PUYDT woonende op de prochie van Houthem als machtigh over de twee kinderen van Leopoldus VANDEN BERGHE die hij ghewonnen heeft bij Joanne BOUGY, voorts Jan DE HONDT woonende op de prochie van Crombeke als machtigh over Anthoine PISSON ende Isabelle Thereze BEECQUAERT syne huysvrauwe den selven DE HONDT als machtigh over Pieter Frans BEECQUAERT ende Marie Cornelie MORAEL synne huysvrauwe

Koper: Pieter DE SODT aman van Stavel

Omschrijving: vier lijnen boschlant deel van acht lijnen, danof t'surplus competeert aen Louis VANDEN BERGHE

Situering: O.: 'tbosch van de abdie vande duinen,
Z.: 'tbosch vande abdie van Eversam ghenaeamt **de twijntigh gemeten**,
W.: de beke ende de abdie van Eversam ende de weesen van Jan Baptiste HEUE,
N.: 'tbosch van STRABANT

Opmerking: aen den eersten comparant ende de twee kinderen competeerende bij deele ten sterfhuyse van Leopoldus VANDEN BERGHE en aen den tweeden comparant bij deele ghedaen ten sterfhuyse van Nicolais MORAEL ende Isabella filia den selven Nicolais MORAEL

Parochie: Crombeke

Nr: 1740/2

Datum: 10-06-1740

Verkoper: Jan Baptiste DE WAGHEMAEKER fi Jan Baptiste jonghman woonende onder de heerlichede van het couthof

Koper: Jan DE HAESE fi Pieter landtsman woonende op de prochie van Watou

Omschrijving: het gherechte achste deel van eene behuysde hofstede groot twaelf ghemeten gemeene ende onverdeelt met Mattheus VENIERE ende andere, ghelegen ten meerderen deele onder de heerlichede vanden westswynland t'surplus binnen dese jurisdictie (van Poperinge) jegenwoordigh ghebruickt door Mattheus VENIERE

Omschrijving: de hofstede ende medegaende landen groot vijf ghemeten twee lijnnen

Situering: O.: de kinderen ROUVROI,
Z.: het ghescheedt deser heerlichede ende Poperijnghe,
W.: Jacques IMMELOOT causa uxoris,
N.: **het swynlantstraetjen**

Omschrijving: twee ghemeten ses roeden seylant

Situering: O.: de vlooghe van de kinderen Pieter Frans HUYGHE,
Z.: het saeylant van Jacques VAN DE GOESTEENE ende het volgende half ghemet,
W.: de vlooghe van den voorseyden IMMELOOT,
N.: **'tmer selken van de vosse**

Omschrijving: een half ghemet saeylant

Situering: O.: het saeylant van Jacques VAN DE GOESTEENE,
Z.: **'tswynlantstraetken**,
W.: het saeylant vanden disch van Poperijnghe,
N.: de vlooghe van den voorseyden IMMELOOT ende de voorgaende twee ghemeten

Omschrijving: twee ghemeten en half saylant met wat meersch op t'suyt

Situering: O.: den voorseyden IMMELOOT,

Z.: het waterloop,

W.: den meersch ende vlooghe van Christiaen Ignatius HUYGHE causa uxoris,

N.: *'tswynlantstraetken*

Opmerking: aen den vercooper toeghecommen bijder doot van Catherine DE PREZ sijne moeder

Nr: 1740/3

Datum: 10-06-1740

Verkoper: Catherijne DE WAGHEMAECKER weduwe van Matheus VENIERE gherecht tot 80/128 deelen, voorts Jan DE HAESE fi Pieter ende Cicilia DE WAGHEMAKER synne huysvrauwe tot 32/128 deelen, Pieter DELBAERE fi Jaecques tot 2/128 deelen, Joannes Jacobus DELBAERE fi Jaecques tot 2/128 deelen, Pieter DEKERVEL in huywelijcke hebbende Cathelijne DELBAERE tot 2/128 deelen, Joannes CORTYL ende Pieternelle BOCQUET syn huysvrauwe tot 1/128 deele, Pieter DEMAN in huywelijcke hebbende Mary Catherijne DELBAERE oock dochter Jaecques tot 2/128 deelen, den voornomde DE HAESE als vooght ter cause van sijn huysvrauwe van Cicilia DELBAERE fia. Jaecques tot 2/128 deelen, voorts Joannes CORTYL voorseyt als vooght van Francois DELBAERE soone van Jeroom tot 1/128 deele, eyndelijnghe Joanne Therese DELBAERE fia. Jaecques jonghedochter tot 2/128 deelen

Koper: Corneel WYCKAERT fi Corneel

Omschrijving: 126/128 deelen van eene behuysde hofstede groot twaelf ghemeten, ghelegen ten meerderen deele onder de heerlichede vanden westswynland t'surplus onder de jurisdictie van Poperijnghe tegenwoordigh ghebruickt door de weduwe Mattheus VENIERE ghemeene tot de resterende 2/128 deelen met desen cooper causa uxoris

Omschrijving: de hofstede ende medegaende landen groot vijf ghemeten twee lijnnen

Situering: O.: de kijnderen ROUVROI,

Z.: het ghescheedt deser heerlichede ende Poperijnghe,

W.: Jacques IMMELOOT causa uxoris,

N.: *het swynlantstraetjen*

Omschrijving: twee ghemeten ses roeden saeylant

Situering: O.: de vlooghe van de kijnderen Pieter Frans HUYGHE,

Z.: het saeylant van Jacques VAN DE GOESTEENE ende het volgende half ghemet,

W.: de vlooghe van den voorseyden IMMELOOT,

N.: *'tmerseken van de vosse*

Omschrijving: een half ghemet saeylant

Situering: O.: het saeylant van Jacques VAN DE GOESTEENE,

Z.: *'tswynlantstraetken*,

W.: het saeylant vanden disch van Poperijnghe,

N.: de vlooghe van den voorseyden IMMELOOT ende de voorgaende twee ghemeten

Omschrijving: twee ghemeten en half saylant met wat meersch op t'suyt

Situering: O.: den voorseyden IMMELOOT,

Z.: het waterloop,

W.: den meersch ende vlooghe van Christiaen Ignatius HUYGHE causa uxoris,

N.: *'tswynlantstraetken*

Nr: 1740/4

Datum: 18-07-1740

Verkoper: Pieter Francois DE BAENST in synnen qualiteit van curateur van wedtsweghe over Isabelle VAN BELLE weduwe van Pieter BECK d'oude, voorts Francois BECK als vooght van Pieter Joseph BECK alsnu novice in het clooster der eerwerdighe paeters minderbroeders recoletten tot Ypre

Koper: Andries KERBER commant van Francois OUDOIRE

Omschrijving: een behuyst ende beplant hofstedeken groot acht ghemeten ofte daer ontrent ghebruickt door Jacobus PROVO

Omschrijving: drie ghemeten twee lijnnen

Situering: O.: de volgende landen,

Z.: 'tghemet zestigh roeden,

W.: de blockstraete,
N.: de popelierevlooghe competerende aen Matthijs DANNEEL

Omschrijving: een gemet zestigh roeden saylant

Situering: Z.: *de cortewilledreve*,
W.: *de blockstraete*

Omschrijving: een half ghemet saylant

Situering: O.: den meersch van Frans LOYS,
W.: onse voornomde hofstede,
N.: t'volgende

Omschrijving: een ghemet vier roeden saylant

Situering: O.: den meersch van Frans LOYS,
Z.: het voorgaende,
W.: den voornomde hofstede,
N.: het volgende

Omschrijving: vier lijnnen tweeënveertigh roeden saylant met wat vloge

Situering: O.: de kijnderen Jan QUAGEBEUR ende Louis PILLAERT d'haeghe inclus,
Z.: de hoirs vande weduwe Pieter LEBBE,
W.: de voorgaende hofstede,
N.: den meersch vande kijnderen QUAGEBEUR ende PILLAERT

Parochie: Watou

Nr: 1740/5

Datum: 18-07-1740

Verkoper: Pieter Francois DE BAENST in synnen qualiteit van curateur van wedtsweghe over Isabelle VAN BELLE weduwe van Pieter BECK d'oude, voorts Francois BECK als vooght van Pieter Joseph BECK alsnu novice in het clooster der eerweerdighe paeters minderbroeders recoletten tot Ypre

Koper: Jan Francois CHEYS

Omschrijving: een ghemet ofte daer omtrent vloghelandt

Situering: O.: de blockstraete,
Z.: Benedictus REYPHINS causa uxoris,
W.: d'hoirs Jaecques BULTEEL,
N.: t'hofstedeken van Matthijs LEBBE

Parochie: Watou

Nr: 1740/6

Datum: 18-07-1740

Verkoper: Pieter Francois DE BAENST in synnen qualiteit van curateur van wedtsweghe over Isabelle VAN BELLE weduwe van Pieter BECK d'oude, voorts Francois BECK als vooght van Pieter Joseph BECK alsnu novice in het clooster der eerweerdighe paeters minderbroeders recoletten tot Ypre

Koper: Matthijs DANNEEL

Omschrijving: drie ghemeten vloghelandt genaemt *de popelieren vloghe*

Parochie: Watou

Nr: 1740/7

Datum: 05-10-1740

Verkoper: Pieter Nicolais TORRÉ ende Marie Aldegonde MOUTON sijne huysvrauwe oock als vooght over Marie Cecile TORRÉ sijn eyghen suster sijnde imbecyl ofte crancksinnigh, voorts Jacobus Bernardus VERHAEGHE filius Pieter ende Laurence DIEUSAERT sijne huysvrauwe ende als vooght over de ses onderjaerighe kijnderen van Pieter Felix VERHAEGHE sijnen overleden broeder geprocreert met Anne Claere PERMEKE, toedies Joannes Bertinus HAUWEN fi Jaecques ende Marie Therese LAVA sijne huysvrauwe, Jacobus Josephus SPEERLAEKEN fi Pieter ende Isabelle Clare LAVA sijne huysvrauwe, Pieter Felix, Guiliames Bernardus ende Cornellie Joanne DERODE al ongetrouwt, eyndelijnghe Christiaen HUYGHE ende Anne Pieternelle DE ROODE sijne huysvrauwe

Koper: Francois Ignatius VAN PEPERSTRAETE

Omschrijving: een ghemet dertigh roeden boschlandt

Situering: O.: Jan Philippe Benoit PETYT,
Z.: **de slaepersdreve**,
W.: Ferdinandus VAN DEN BERGHE causa uxoris,
N.: **de duvinnedreve**

Opmerking: Allen erfghenaemen ende hoirs ten strefhuyse van Janneken TORRÉ filia Jan overleden weduwe van Guiliames BOONE filius Pieter binnen dese stede (van Poperijnghe)

Nr: 1740/8

Datum: 05-10-1740

Verkoper: Pieter Nicolais TORRÉ ende Marie Aldegonde MOUTON sijne huysvrauwe oock als vooght over Marie Cecile TORRÉ sijn eyghen suster sijnde imbecyl ofte crancksinnigh, voorts Jacobus Bernardus VERHAEGHE filius Pieter ende Laurence DIEUSAERT sijne huysvrauwe ende als vooght over de ses onderjaerighe kinderen van Pieter Felix VERHAEGHE sijnen overleden broeder geprocreert met Anne Claere PERMEKE, toedies Joannes Bertinus HAUWEN fi Jaecques ende Marie Therese LAVA sijne huysvrauwe, Jacobus Josephus SPEERLAEKEN fi Pieter ende Isabelle Clare LAVA sijne huysvrauwe, Pieter Felix, Guiliames Bernardus ende Cornellie Joanne DERODE al ongetrouwt, eyndelijnghe Christiaen HUYGHE ende Anne Pieternelle DE ROODE sijne huysvrauwe

Koper: Jaecques Francois ROUSSEAU

Omschrijving: een ghemet negenthien roeden vloghe ligghende bij de wulfhulle

Situering: O.: Pieter Benedictus DE SNICK ende Jan CARPENTIER, noch oost het saeylant van Jan Baptiste LEPINNIEZ,
Z.: **de duvinnedreve**,
W.: **het swijnlantstraetgen**,
N.: scherpuyt

Opmerking: Allen erfghenaemen ende hoirs ten strefhuyse van Janneken TORRÉ filia Jan overleden weduwe van Guiliames BOONE filius Pieter binnen dese stede (van Poperijnghe)

Nr: 1740/9

Datum: 05-10-1740

Verkoper: Pieter Nicolais TORRÉ ende Marie Aldegonde MOUTON sijne huysvrauwe oock als vooght over Marie Cecile TORRÉ sijn eyghen suster sijnde imbecyl ofte crancksinnigh, voorts Jacobus Bernardus VERHAEGHE filius Pieter ende Laurence DIEUSAERT sijne huysvrauwe ende als vooght over de ses onderjaerighe kinderen van Pieter Felix VERHAEGHE sijnen overleden broeder geprocreert met Anne Claere PERMEKE, toedies Joannes Bertinus HAUWEN fi Jaecques ende Marie Therese LAVA sijne huysvrauwe, Jacobus Josephus SPEERLAEKEN fi Pieter ende Isabelle Clare LAVA sijne huysvrauwe, Pieter Felix, Guiliames Bernardus ende Cornellie Joanne DERODE al ongetrouwt, eyndelijnghe Christiaen HUYGHE ende Anne Pieternelle DE ROODE sijne huysvrauwe

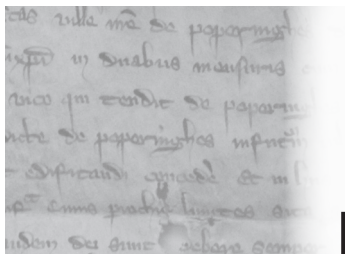
Koper: Pieter Anthoine DUPLON

Omschrijving: een ghemet een lijne tachentigh roeden elstlant

Situering: O.: happende t'bosch Joannes USEEL causa uxoris ende t'zaeylant van HEVE,
Z.: t'bosch weduwe ende kinderen Pieter MESSELIS ende d'hofstede van Jaecques MAZEMAN,
W.: scherpuyt **de capellestraete**,
N.: **de duvinnedreve**

Opmerking: Allen erfghenaemen ende hoirs ten strefhuyse van Janneken TORRÉ filia Jan overleden weduwe van Guiliames BOONE filius Pieter binnen dese stede (van Poperijnghe)

Wordt vervolgd

HANDTEKENINGEN (DEEL 3)

SAP - Vervolg van SAP-pig IV, nr 2, september 2007, SAP-pig V, nr 1, maart 2008

Vandenberghe Henri

Naam	datum	bron
MAECKEBLYDE L., bailliu	16-08-1610	SAP 863a

MAKEBLYDE L, als klerk bij de 'kerijnghe' omwille van een
'naerheytclagher'. Procureur Antheunes WINNEBROOT met
speciale procuratie over Gosalo GOMEZ.

18-01-1596

MASCELIS Jacob, zv. Jan staat borg voor Olivier MEAUX,
zv. Olivier uit Kemmel.

22-05-1640

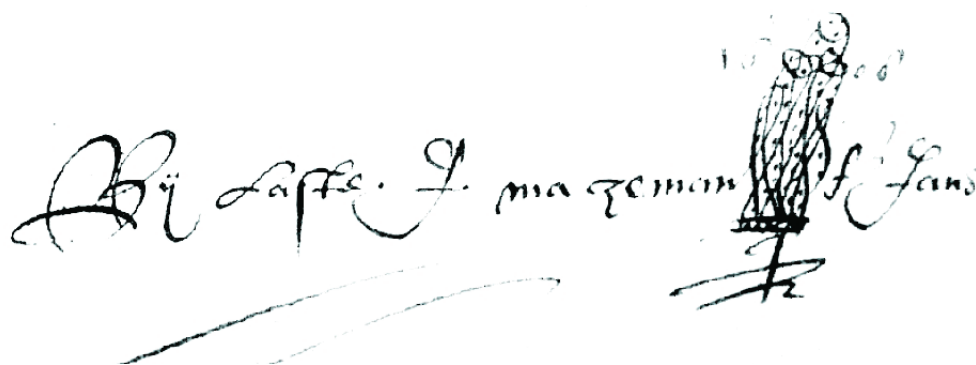
SAP 331

MAZEMAN Antheunes staat borg voor Bernard DUPRÉ

27-01-1644

SAP 331

Naam	datum	bron
MAZEMAN Jan, zv. Jan	24-03-1608	SAP 331

 Bij Laft. J. mazeman

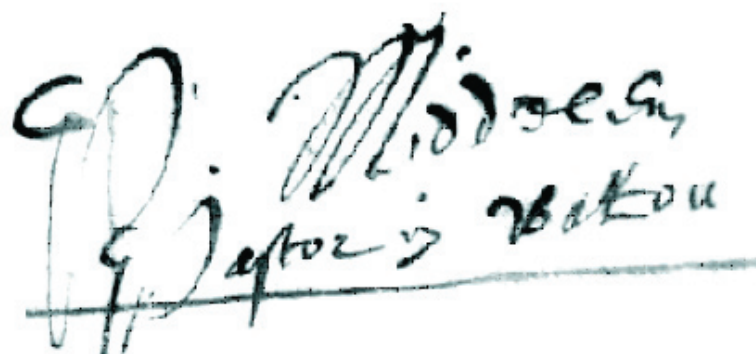
MAZEMAN, Gasthuis schatting van de stenen.	15-12-1585	SAP 331
--	------------	---------

 Mazeman

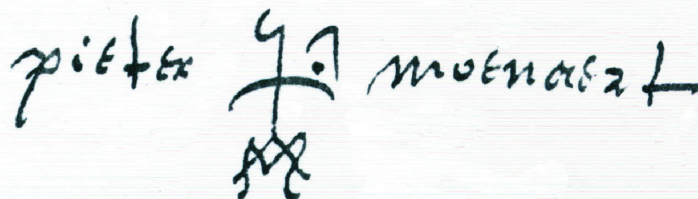
MELIS Jacques staat borg voor DESREMMAUTS Jan, huisvrouw en kinderen	05-05-1642	SAP 331
---	------------	---------

 Jacques Melis

MIDDELEM P, pastoor in Watou	1632	doop 4
------------------------------	------	--------

 P. Middel
Pastor in Watou

Naam	datum	bron
MOENAERT Pieter ontving voor de koop van een huis door Francois DIEDEMAN – is tevens voogd van het kind van Jan STRANGIER, in 1594 zie, DE SCHOTTERE en CHRISTIAEN. De letter “P” is zijn handtekening (13-10-1609 is er sprake van de wed. van Pieter MOENAERT).	14-08-1589	cf. Halmen

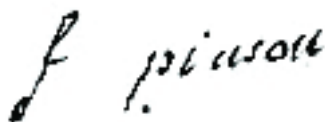
PANNECOUCKE Jacques is borg toegestaan over Jan DE BURCKGRAVE.	05-10-1637	SAP 331
--	------------	---------

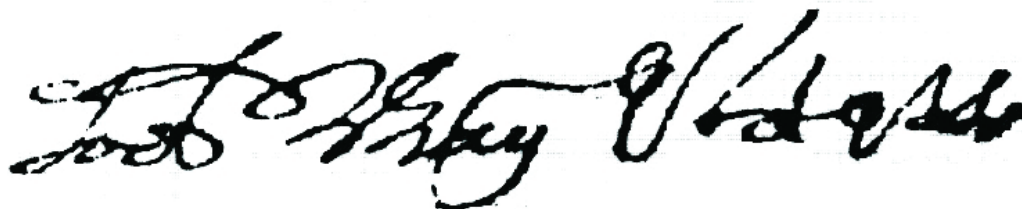
PEUTEVINCK Marcx, zv. Pieter, 33 jaar, landman, getuigt dat de aangeklaagde geen “toveresse” is al zegt men dat ze zelfs de koningin is van de toveressen.	1651	
--	------	--

PINSON F	25-11-1797	Poperinge
----------	------------	-----------

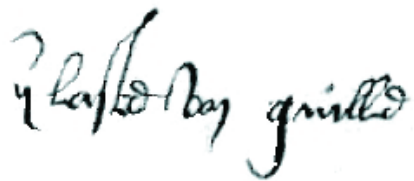
POOT Joannes Baptist, pastor in de O.-L.-Vrouwparochie	1677-1701	
--	-----------	--

PROVENTIER Ferdinandus Ignatius Franciscus gegradueerd penitentier en president van het bisschoppelijk seminarie in Ieper.	22-04-1762	SAP 490
---	------------	---------

Naam	datum	bron
PROVOOST Jan senior geeft borg aan PROVOOST Jan junior	16-05-1645	SAP 331

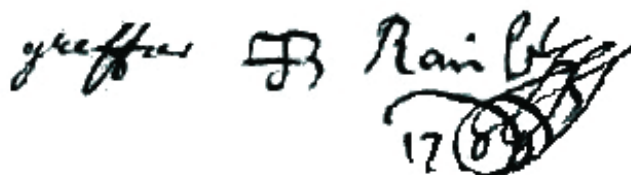
QUETSTROIJ Jan, zv. Jacques over Jacquemijne VRAMMOUDT, wed. Frans VALCKENARE.	29-07-1638	SAP 331
---	------------	---------

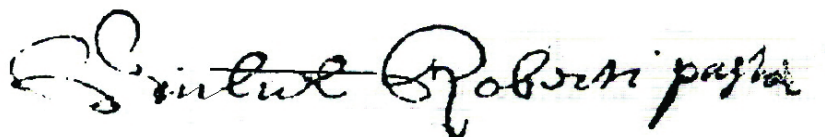
QUEVAL Joris, klerk van de stad.	20-05-1649	SAP 128b
----------------------------------	------------	----------

RAULÉ Berthelomeus, greffier, notaris royael in Poperinge.	1699-1709	SAP 863a
--	-----------	----------

 greffier B Raulé
 1709

ROBERTI Guilielmus was aanvankelijk onderpastoor in Sint Bertinus
en later van 1672-1677 pastoor in de Onze Lieve Vrouwparochie.

ROELENS Petrus, priester in de Onze Lieve Vrouwparochie van 1626-1637.
--

Wordt vervolgd

Het VAGEVUUR gelocaliseerd te Poperinge!

VAEGHEVIER

partie boschlant in den oosthoek, groot ½ gemet 17 roeden, abbouterende suyden
ende westen tbosch genaemt de HELLE (...)

Dit is een van de ca. 4000 items die aan bod komen in

TOPONIEMEN VAN GROOT-POPERINGE

van HENRI VANDENBERGHE

uitgegeven door **DE VRIENDEN VAN HET POPERINGS ARCHIEF vzw.**
met de gewaardeerde medewerking van het Stadsbestuur

Het is een verzameling van de plaatsnamen van Poperinge, Haringe, Krombeke, Proven, Reningelst en Watou, de gebruikelijke, maar vooral de benamingen die in onbruik geraakten en van onder het stof der eeuwen gehaald werden:

- straten en wegels, kalsijden en dreven
- akkers en bossen, bilken en meersen
- herbergen, cafés, staminees
- bruggen en duikers, beken en pitten

Daarom deze turf van ongeveer **675 bladzijden** met **meer dan 100 foto's en/of illustraties**
En natuurlijk bij elke toponiem de verwijzing naar de bron(nen).

**Voorintekenen kan tot 01/11/2008: stort 45 euro op rekening 738-0059162-14
van De Vrienden van het Poperings Archief vzw. met als vermelding
"Toponiemen van Groot-Poperinge".**

Prijs na 01/11/2008: 55 euro (+15 euro verzendingskosten)

U kan uw exemplaar afhalen op de tentoonstelling en na 16 november in het Stadsarchief,
Letterbeek, Veurnestraat 69 te Poperinge, tijdens de openingsuren.

**Op zaterdag 15/11/2008 en zondag 16/11/2008 organiseren
De Vrienden van het Poperings Archief vzw.
een tentoonstelling i.v.m. de toponiemen van Groot-Poperinge.
Deze zal plaats vinden in het C.C. GHYBE, St.-Annastraat 13, te Poperinge.
Respectievelijk van 13 tot 18 u. en van 10 tot 18 u.**

NIEUWE PUBLICATIES VAN “DE VRIENDEN VAN HET POPERINGS ARCHIEF vzw.”

Burgemeester Felix-Joseph Berten

Stadsgids Gerard Kestier publiceert onder de reeks Croonestucken een boekje van 68 pagina's over Felix-Joseph Berten (1812-1905), die onder meer burgemeester van Poperinge en volksvertegenwoordiger was. In dit boekje is o.a. de stamboom van de familie Berten en z'n testament opgenomen.

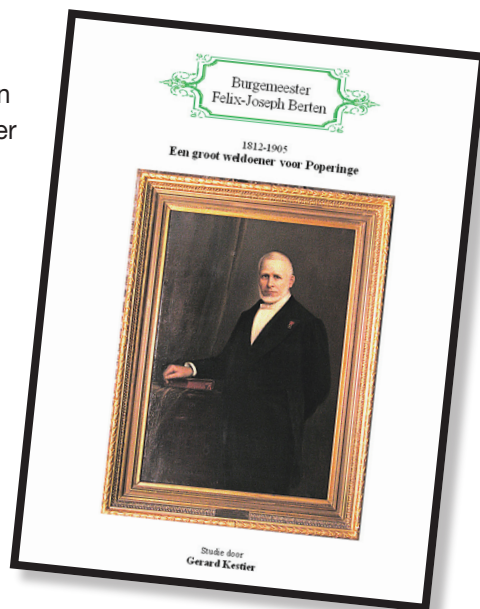
Zijn testament bepaalde dat al zijn bezittingen overgemaakt werden aan de Burgerlijke Godshuizen (nu OCMW) van Poperinge, Reningelst en Westouter.

Is verschenen december 2007, de kostprijs bedraagt 12 euro.

Bestellen kan via

- vpa_sappig@hotmail.com

- rek 738-0059162-14, t.a.v. De Vrienden van het Poperings Archief vzw, Vlamertingseweg 8, 8970 Poperinge (Reningelst), met vermelding van “Croonestuck 36, Burgemeester Berten”.

Toponiemen van Groot-Poperinge.

Een werkstuk aan de hand van Vandenberghe Henri, die de toponymie van Groot-Poperinge zal bevatten.

Alle gehuchten, plaatsnamen en gekende cafés in Groot-Poperinge die we tijdens onze opzoekingen ontdekt hebben, worden in dit werkstukje alfabetisch geklasseerd met de verwijzingen naar het document in het Stadsarchief van Poperinge (SAP).

Het boek bevat ongeveer 675 pagina's met meer dan 100 foto's.

Voorintekenen voor “Toponiemen van Groot-Poperinge” kan tot 01/11/2008: stort 45 euro (+ 15 euro verzendingskosten) op rekening 738-0059162-14

van De Vrienden van het Poperings Archief vzw. met als vermelding “Toponiemen van Groot-Poperinge”.

Prijs na 01/11/2008: 55 euro (+ 15 euro verzendingskosten)

U kan uw exemplaar afhalen op de tentoonstelling, na 16 november in het Stadsarchief, Letterbeek, Veurnestraat 69 te Poperinge, tijdens de openingsuren.

V A R I A

ABONNEMENTEN

Een abonnement op Sappig bevat 2 nummers per jaargang, samen ongeveer 80 pagina's.

Een abonnement kan u bekomen door een eenvoudige overschrijving.

De abonnementsvoorwaarden voor onze zesde jaargang zijn:

Abonnementen België:

10,00 euro overschrijven op rek. 738-0059162-14, t.a.v. De Vrienden van het Poperings Archief vzw, Vlamertingseweg 8, 8970 Poperinge (Reningelst), met vermelding van "Tijdschrift SAPPIG – lidgeld 2008".

Abonnementen buitenland:

15 euro overschrijven op BE94 7380 0591 6214, BIC nummer is: KREDBEBB, t.a.v. De Vrienden van het Poperings Archief vzw, Vlamertingseweg 8, 8970 Poperinge (Reningelst), met vermelding van "Tijdschrift SAPPIG – lidgeld 2008".

ARTIKELS

Geabonneerden kunnen bijdragen aan het succes van deze publicatie.

Hebt u een idee om dit verzamelwerkje nog interessanter te maken, of wil u uw eigen kwartierstaat gepubliceerd zien, dan kan u bij ons terecht.

De redactie zou het wel op prijs stellen dat u uw artikel op CD-rom plaatst, opgemaakt in Open Office, met een bijgevoegde uitprint. Gelieve de eventuele illustraties in BMP- of JPG-format te bezorgen.

De auteurs en niet de uitgever zijn verantwoordelijk voor hun bijdragen en eventuele illustraties.

VRAAG & ANTWOORD

Hebt u vragen of opmerkingen i.v.m. met ons tijdschrift, genealogie of geschiedenis in het algemeen.

Stuur uw vraag en adres door via e-mail of post. Wij publiceren uw vraag graag in ons tijdschrift.

A G E N D A

- **SEPTEMBER 2008:** datum van uitgave Sappig 02/2008

- **DINSDAG 02 SEPTEMBER 2008:** om 20 uur, Stadsarchief Poperinge, les oudschrift

- **DINSDAG 07 OKTOBER 2008:** om 20 uur, Stadsarchief Poperinge, les oudschrift.

- **DINSDAG 04 NOVEMBER 2008:** om 20 uur, Stadsarchief Poperinge, les oudschrift.

- **ZATERDAG 15 NOVEMBER 2008:** Voorstelling van "Toponiemen van Groot-Poperinge" en tentoonstelling n.a.v. 25 jarig bestaan Vrienden van het Poperings Archief vzw. gaat door in C.C. GHYBE, St.-Annastraat 13, vanaf 10 uur tot 18 uur.

- **ZONDAG 16 NOVEMBER 2008:** Tentoonstelling

- **ZONDAG 16 NOVEMBER 2008:** Boekenbeurs Rumbeke. De jaarlijkse ontmoetingsdag van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde - provinciale afdeling West-Vlaanderen. In Feestzaal 't Oud Stadhuis, Kerkplein 18, 8800 Rumbeke, van 10u tot 12u30.

- **MAANDAG 29 DECEMBER, DINSDAG 30 DECEMBER 2008:** alfabetisch klasseren van doodsbriefen

Het bestuur van het VPA wenst U en Uw familie een Gelukkig Nieuwjaar.

- **DINSDAG 03 FEBRUARI 2009:** les oudschrift, om 20 uur, Stadsarchief Poperinge,

- **DINSDAG 03 MAART 2009:** les oudschrift, om 20 uur, Stadsarchief Poperinge,

- **MAART 2009:** datum uitgave Sappig 01/2008

- **LESSEN OUDSCHRIFT 2009:** Voor de 24ste jaargang zullen De Vrienden van het Poperings Archief vzw. de lessenreeks paleografie organiseren. Deze gaan door in het Stadsarchief te Poperinge – Veurnestraat 69 – iedere eerste dinsdag van de maand om 20 uur. In december, januari, juli en augustus worden er geen lessen gegeven. Deelname in de kostprijs bedraagt 12 euro (samen met abonnement SAP-pig: 20 euro). De data's zijn:

dinsdag 03 februari	dinsdag 01 september
dinsdag 03 maart	dinsdag 06 oktober
dinsdag 07 april	dinsdag 03 november
dinsdag 05 mei	
dinsdag 02 juni	

MET DANK AAN:

DURNEZDELEYE@SKYNET.BE

Copy
print
DELEYE

MALLOULAAN 35 8900 IEPER
TEL . 057 20 15 51 - FAX 057/20.00.22